

KP

20

KYRKPRESEN

TORS DAG 3 OKTOBER. NR 20/2019

**Jesus gav honom
namnet Jacob**

Sidan 2

**Har du drabbats av
miljömelankoli?**

Sidan 10

**Matteusungdomar
samlar namn
mot sparbeslut**

Sidan 6

FEM BISKOPAR, SEX ÅRTIONDEN

Sidan 4

**LEDAREN: När församlingen
måste skära ner** Sidan 5

**Sundblom Lindberg: Prata porr
i stället för profeter** Sidan 3

**Eva-Stina Byggmästar: Jag
blir alltid en outsider** Sidan 20

HELAD FRÅN LEU

I november 1978 reste Jesus åttaåriga Jacob Marineni från hans dödsbädd. Jag fick ett nytt liv, en andra chans, säger han. Idag är han biskop och leder organisationen Gospel for Tribals Social Service Society, GTSSS, som hjälper utstötta, fattiga, spetälska och föräldralösa i Indien.

TEXT OCH FOTO: **JOHAN SANDBERG**

Han föddes i en traditionell och mycket religiös hindufamilj. Föräldrarna såg honom som en gåva från gud. Han fick namnet Venkateswarlu efter deras favoritgud. Idag heter han Jacob Marineni.

– Precis som i de flesta hinduiska hem hade vi ett speciellt rum för gudarna som vi kallade det heliga rummet. Varje fredag samlades vi där för att tillbedem, säger han.

Som åttaåring blev han sjuk i leukemi. I byn där de bodde fanns inga läkare. Föräldrarna sökte hjälp hos häxdoktorer och i hinduiska tempel.

– Mitt tillstånd blev bara sämre. Så småningom kom jag till ett sjukhus i Warangal där jag var i fyrtio dagar medan läkarna undersökte mig. Den fyrtionde dagen sa läkaren åt min mamma: Mor, din son kan dö inom två eller tre dagar. Det är bäst att ni tar hem pojken för att dö.

Det är vanligt att man dör hemma i Indien, för det är både svårt och dyrt att få hem en död.

– Jag var svag och kunde varken gå eller tala. Men jag kunde se och höra. Jag var medveten om vad som hände runt omkring mig.

Hans pappa lyfte upp honom över axeln och bar honom över tre kilometer till busstationen.

– Men pappa hade inte tillräckligt med pengar för tre bussbiljetter. Vi kom oss bara halvvägs, till en by där vi hade släktingar.

Varnad för amerikansk gud

I byn tog de in i hans mosters hus. De undrade om pojken blivit förbannad eller straffats för något de gjort i ett tidigare liv.

– Två amerikaner stod mitt i byn och ropade: Jesus Kristus är Herre. Kom till oss med vilket problem du än har så ska vi be för dig. Gratis. Min mamma reagerade på ordet gratis. Hon var desperat. Även om min morbror varnade henne för att de talar om en amerikansk gud lyfte hon upp mig och bar mig till dem. Hon berättade att jag var döende och bad dem hjälpa.

Genom tolken sa de att de inte kan hjälpa. Men de kan be till Jesus och han kan hjälpa.

– Jag minns det här mycket väl. De lade sina händer på mig och bad för mig. Inget hände. Min mamma bar mig tillbaka till sin systers hus.

På natten hade Jacob Marineni svårt att andas. Han ville berätta åt sin mamma att han höll på att

Jacob Marineni besökte Kyrk-helgen i Karleby nyligen.

UKEMI

»De lade sina händer på mig och bad för mig. Inget hände.»

dö men kunde inte. Han slöt sina ögon.

– Då kom en man mot mig. Han tog mig i handen och ledde mig bort från sängen till en sten som han satte sig på. Han frågade vad jag heter och jag svarade Venkateswarlu. Nej, sa han och visade mig tre bokstäver på mitt språk: *ja, co, bu*. Det här är ditt namn.

”Du kommer inte att dö”

– Han lade sin hand på min axel och sa: Son, du ska inte dö. Du kommer att leva. Jag frågade vem han är och han svarade Jesus. Då steg jag upp ur sängen och skrek: Mamma, pappa, Jesus kom till mig!

PROFILEN Jacob Marineni

Tidigare hindu som mötte Jesus på sin dödsbädd. **Från delstaten** Telangana i Khammam-distriktet i Indien. **Gift med** Elisabeth och har tre biologiska barn.

Föräldrarna och hans moster och morbror som var i huset vaknade och undrade om de drömde.

– Jag berättade att Jesus kom till mig och sa att jag inte ska dö utan att jag ska leva. De var chockade. Jesus, en ny okänd gud, hade kommit till mig.

Deras första reaktion var att mitt i natten försöka hitta en tupp att offra till Jesus. Men mamman hindrade dem och sa att det är en okänd gud och han blir kanske upprörd över offret.

– Mitt i natten knackade vi på hos tolken som förklarade att det enda offer vi kan ge Jesus är att bjuda in honom i våra liv. Det gjorde vi alla fem – mina föräldrar, jag, moster och morbror.

Nästa dag spreds nyheten om vad som skett från mun till mun som en löpeld över byn. Tolken, som visade sig vara en nyinflyttad pastor, startade då en församling som existerar än idag.

– Vi stannade i min mosters by i två månader. Vi ville lära oss mera om Jesus. När vi ville återvända hem frågade vi pastorn om Jesus kan komma med oss till vår hemby. Han svarade att Jesus följer med oss vart vi än går.

Förföljda i hembyn

I hembyn blev de förföljda och uteslagna ur sitt kast. De förbjöds att ta vatten ur byns enda brunn i rädsla för att de skulle förgifta det.

– Det var en svår tid. Men Jesus lämnade aldrig vår familj. Efter en tid gick det upp för byborna att vi inte gjort något fel. Det är familjens tro att Jesus hjälpte deras son, som är viktig för dem, när ingen annan kunde göra det. Men även om de lät oss ta vatten från brunnen höll de avstånd till oss.

Jacob Marineni fick senare möjlighet att gå i bibelskola och teologiskt seminarium. Från april 1991 gick han i sex månader runt i byarna och predikade om Jesus. 1994 grundade han GTSSS som i Finland stöds av föreningen Hope to India.

– Visionen är att ha det levande brödet, Guds ord, i ena handen och det naturliga brödet i den andra.

Han uppger att de utbildat 1 688 studerande och omkring 1 100 missionärer som arbetar ute på fältet. De har planterat omkring 1 500 små församlingar och omkring 200 000 människor följer Jesus. De har hand om 6 500 föräldralösa barn och ser till att de får kläder, utbildning och sjukvård. De arbetar med spetälska och hjälper dem med mat, sjukvård och förkunnar evangeliet för dem.

– Vi serverar 8 000 portioner mat varje måltid. Till det behövs 2 400 kilogram ris varje dag.

Organisationen har också borrarat över 1 300 brunnar, som de kallar Jesusbrunnar, i byar som saknat vatten.

INKAST

MARIA
SUNDBLOM LINDBERG

Läget är akut

FÖRLÅT, MEN idag blir det inget mysigt och underfundigt litet kåseri. Ingen härlig krönika att klippa ut och lägga på kylskåpsdörren för att läsas en sämre dag. Idag tänker jag inte behaga, förgylla eller underhålla.

Jag tänker skriva om det som alltid funnits, det som nästan alla tjejer har upplevt men få killar erkänner att de gör. De som inte gjort sig skyldiga till just det här blir ofta helt sjukt upprörda om man talar om det och skriker ”Inte alla män!”, men det har ingen sagt. Vi sa bara att vi har upplevt för många händer på våra stjärtar, bröst och ben för att det ska kännas tryggt. Vi sa bara att vi hört för många kränkande ord om vår kropp och vår personlighet för att vi ska känna oss älskade och respekterade. Vi säger bara att vi inte vill att våra döttrar ska behöva uppleva samma hatstorm som vi när vi tar plats i media, på handbollsplanen, i politiken eller på scenen. Vi vill att de, till skillnad från oss, ska bli trodda när de berättar.

Men händer runt stjärtar och bröst, det är de facto lite old age. I dag sker kränkningarna inte bara i hissen och på krogen. Den riktigt stora scenen för dagens kränkningar av kvinnan finns på nätet. Riktat bara till dig så att ingen annan ska kunna ingripa, eller tvärtom, riktat till alla så att vem som helst kan kunna läsa vad någon okänd människa tycker om dig och hur du ser ut. Näthat riktas också mot män men de hotas inte med brutal våldtäkt, anal penetrering och avskurna bröst. I näthat mot kvinnor kränks kroppen och kvinnans värde och det våldet triggas av att vi bara finns. Gör vårt jobb som journalister, politiker, landslagsspelare, musiker... Sakersom syns. Samtidigt recenseras vår vikt, vårt hår, vår stil och våra åsikter utan att vi bett om det. Nej, inte alla män gör det men det är mest män som gör det.

VAD BEROR det på? Minskat inflytande och makt, tror många. Kvinnors ökade synlighet påminner vissa män om egen osynlighet. Genom att hota och hata kan man igen gå in på scenen och ta plats. Påminna om att kvinnan ska tåla i församlingen. Det funkars ganska bra, för många tjejer tystnar och lägger ner sina Instagram-konton och väljer andra jobb än de med våldtäktsvarning.

Vi måste få ett bättre rättsskydd när det gäller näthat men vi måste även göra något innan dickpicksen börjar fylla våra tonåringars telefoner. Kyrkans verksamhet måste kanske ändras när läget nu är akut. Innehåll förnyas för att kunna hjälpa direkt. Som att våga prata porr istället för profeter på skribaläget. Kvinnosyn istället för katekesen. Snacka självkritik och självrespekt. Lägga upp kyrkans egen skämmiga historia på katedern. Vi måste få grunden i mänskligt bemötande att funka innan det är dags för Luther.

Maria Sundblom Lindberg är psykoterapeut, präst och publicist.

Uppifrån vänster: Biskopens hustru Karin Åstrand och tre av barnen. Esbobbiskopen Kaisamari Hintikka ger nattvard åt nyvigda biskopen. Biskopsstaven. Stiftsfullmäktiges gen. Justitieminister Anna-Maja Henriksson och Bo-Göran Åstrand är gamla vänner. Biskopsparets barn Benjamin, Charlie och Zacharias framför biskopsgården. Fem biskopar

”Det vackraste i kyrkan är

Borgå domkyrka är fin, men det vackraste i kyrkan var ändå människorna, sa biskop Bo-Göran Åstrand efter biskopsvigningen i Borgå i söndags.

TEXT: **SOFFIA TORVALDS** FOTO: **NICKLAS STORBJÖRK**

– Det här är ett historiskt foto, konstaterar **Gunnar Grönblom**, tidigare notarie vid domkapitlet i Borgå, när han ser Borgå stifts emeritusbiskopar ställa upp sig för porträtt tillsammans med biskop **Bo-Göran Åstrand**. De fem är alltså: **John Vikström** (biskop i Borgå stift 1970–1982), **Erik Vikström** (1983–2006), **Gustav Björkstrand** (2006–2009), **Björn Vikström** (2009–2019) och **Bo-Göran Åstrand** (2019–). Deras ämbetsperiod kommer att

sträcka sig över sex årtionden.

– Att de står här på rad beror på tre saker: John Vikström var biskop i tolv år och blev sedan ärkebiskop, Gustav Björkstrand var biskop i bara tre år innan han gick i pension, och Björn Vikström begränsade sin biskopsperiod till tio år. Så även om Erik Vik-

ström var biskop rekordlångt – i 24 år – går det att samla dem här, säger Gunnar Grönblom.

”Nästan som hemma”

Det var en glädjestrålade nyvigd biskop som stod på kyrkbacken i Borgå efter biskopsvigningen.

– Det känns bra! Det blev precis som jag tänkte, jag fick vara med och göra mässan tillsammans med alla andra!

Hur mycket har du tänkt använda din biskopsmitra? Björn Vikström använde den väldigt sparsamt.

– Jag tänker använda den i

sammanhang där det känns naturligt, alltså där det finns en förväntan att jag ska använda den – till exempel i mer högkyrkligt präglade samman-

hang. Skruden jag använde idag har jag valt för att den är från Åland. Jag tycker om färgerna. När jag rör mig på Åland tycker jag att det är ganska na-

»Jag tror att han kommer att hitta rätt väg.«

ordförande Heidi Juslin-Sandin bar korset. Processionen på väg in i kyrkan. Spontan applåd efter vagnin-
i Borgå stift i ordningsföljd. Skoleleven Mahira Pauku talade om änglar med biskopen i hans predikan.

människorna”

turligt att jag har hela dräkten med mig. Men åker jag upp till någon församling i Österbotten, till exempel min hemförsamling Purmo eller Pedersö-

re, så är jag inte säker på att jag har mitran. Jag tänker känna in lite: var känns det bra att ha den?

I sitt tal vid kyrkkaffet i församlingshemmet sa Åstrand att det är skönt att nu få stiga in i den gudstjänstfirande församlingen.

– Hemma i Jakobstad har vi en träkyrka – och det är inget fel på den! – men det är extra festligt att få fira mässa i Borgå domkyrka. Men det vackraste i kyrkan idag var ändå människorna. Det är nästan som hemma.

– Det känns skönt att vi

kommit så här långt, konstaterar Bo-Göran Åstrands fru **Karin Åstrand** efter biskopsvigningen. Hon har inte hunnit bo i Borgå i så många dagar än.

– Men jag har vandrat runt med vår hund Doris och håller på att anpassa mig.

Hon har redan inlett sitt nya jobb som diakon i Agri-
cola svenska församling.

– Det känns bra att ha en egen plats arbetsmässigt.

Justitieminister **Anna-Maja Henriksson** har längesamt arbetat med biskop Bo-Göran Åstrand och var textläsare under mässan.

– Bo-Göran har en sådan natur att han är väldigt öppen och tycker om att samtala och lyssna på människor, så jag tror att han kommer att hitta rätt väg, säger hon.

Peter Fischer-Møller, biskop i Roskilde stift i Danmark, gratulerar den nyvigda biskopen.

LEDARE

**SOFIA
TORVALDS**

Ska lekmän bära framtidens kyrka?

MATTEUS FÖRSAMLING i Helsingfors kämpar som bäst med samma utmaning som alla andra församlingar: beslut om nästa års budget. Var i verksamheten ska man skära bort något, och hur mycket i så fall? (Se nyheten på följande uppslag.) Ska man hyvla jämnt, lite från allt? Kan man hyvla där det gör mest ont, hacka bort en bit av det som man var mest stolt över?

I Matteus fall är flaggskeppet ungdomsarbete, i någon annan församling är det något annat. Och det gör ont om man skär i hjärtat.

VÅR KYRKA står inför en stor strukturomvandling. Medlemmarna blir färre, och för dem som finns kvar är kyrkan ingen självklarhet. Alltså ställer de frågan: Vad får jag egentligen för det att jag är med? Är det tillräckligt?

När resurserna minskar blir det allt svårare att göra alla nöjda, ändå är det mer viktigt än någonsin att faktiskt göra det.

I det läget blir också församlingarnas marknadsföring och information viktigare. Allt fler församlingar inser att de måste berätta om vad de gör – och de måste göra det så att informationen når ut. Två av de finska Helsingforsförsamlingar som tappat flest medlemmar, Kallion seurakunta och Paavalin seurakunta, fattade nyligen beslutet att tillsammans anställa en person som skapar kontakt med helsingforsare som bor på församlingens område. Samma uppdrag – att vara en kontaktkanal till dem som inte känner sin församling – har också Kyrkpressen.

»Kan man tänka sig att församlingar av olika typ går in för olika lösningar?»

VARSKAKNIVEN då skära? Kyrkan kommer inte ifrån att den förr eller senare måste skära i personalen. När det sker måste den finnas en struktur som välkomnar lekmännen.

Men hur ska den se ut? Ska det bli som i frikyrkorna, där lekmännen sköter musiken? Ska det bli som i anglikanska kyrkan, där lekmännen sköter vaktmästarsysslor? Kan man tänka sig att församlingar av olika typ går in för helt olika lösningar: till exempel så att en högkyrklig församling håller fast vid sina präster, medan en lågkyrklig församling låter lekmännen bli liturger och predikanter?

I bästa fall leder den här processen till en mångfald som gör att de som inte är anställda jobbar fören församling för att den är deras hem.

Sofia Torvalds är redaktör på Kyrkpressen.

NOTISER

Laestadianer diskuterar sin framtid i kyrkan

Laestadianernas fridsföreningars förbund LFF sammankallar representanter för förbundets nio bönehusföreningar till ett möte för att utreda väckelserörelsens fortsatta möjlighet att verka inom Finlands evangelisk-lutherska kyrka.

Till mötet som hålls i oktober i Jakobstad har LFF:s styrelse kallat 1-3 representanter för bönehusföreningarna i Helsingfors, Vasa, Pedersöre, Jakobstad, Larsmo och Karleby.

– Det här är en diskussion vi fört förr och då kyrkan deltog i Helsingfors Pride tog den ny fart, säger Torvald Hjulfors, ordförande för LFF. Den har pågått hela sommaren.

Hur pass allvarligt är det den här gången?

– De här diskussionerna är alltid allvarliga.

Enligt Hjulfors vet LFF inte vilket utrymme rörelsen har i kyrkan.

– Vi vill ha levnadsrum. Vi behöver präster ur de egna leden.

I den frågan har LFF varit på kollisionskurs med kyrkan i och med att rörelsen inte accepterar kvinnliga präster vilket är en förutsättning för prästvigning.

JOHAN SANDBERG

Per-Ole Hjulfors ny verksamhetsledare för LFF

Styrelsen för Laestadianernas fridsföreningars förbund LFF har valt Per-Ole Hjulfors till verksamhetsledare för hemlandsmissionen inom LFF. Hjulfors kommer från den privata sektorn och han efterträder Stig-Erik Enkvist.

Samtidigt har man förtydligat verksamhetsledarens arbetsuppgifter så att de omfattar hemlandsmissionen.

Vesa Pöyhtäri fortsätter som verksamhetsledare för utlandsmissionen.

JOHAN SANDBERG

Itohan Okundaye får stanna

I början av år 2019 kom den förkrossande nyheten att Itohan Okundaye, ett människohandelsoffer med en son född i Finland, utvisas efter fem år i landet. För ett par veckor sedan kom ett nytt och gladare besked – hon har fått uppehållstillstånd.

Itohan berättade i en intervju för Kyrkpressen (KP 46/2017) om sitt liv i Nigeria, hur hon blev ett offer för människohandlare och tvingades till sexhandel i Italien. Hon kom till Finland för fem år sedan, då gravid med sin son. Efter otaliga avslag på asylansökningar kom beskedet att hon och sonen skulle utvisas till Italien. Men så blev det inte.

– Alla är bara jättelyckliga, översvallande glada och tacksamma över att Itohan slutligen får stanna i Finland, säger Catarina Mikkonen, ordförande för Elpida rf, som hjälper människohandelsoffer.

SOFIA TORVALDS

Krokbors enda sökande till Jakobstad

Jockum Krokbors är enda sökande till kyrkoherdetjänsten i Jakobstad. Ansökningstiden gick ut i måndags. Krokbors är kaplan i församlingen och har tidigare varit tf kyrkoherde i Kronoby. Kyrkoherdetjänsten blev ledig då Bo-Göran Åstrand blev biskop i Borgå stift.

JOHAN SANDBERG

Matteusungdomar protesterar mot sparbeslut

Ungdomarna i Matteus församling är djupt besvikna över församlingsrådets beslut att skära i ungdomsverksamheten.

TEXT: SOFIA TORVALDS

Vid sitt möte i början av september fattade Matteus församlings församlingsråd beslutet att skära ner i församlingens ungdomsverksamhet. Det ledde till uppropet "Rädda Matteus ungdomsverksamhet" som samlat över 140 namn bland ungdomar.

– När vi fick höra om de potentiella nedskärningarna i församlingen var vi ett gäng ungdomar och unga vuxna som kände att vi direkt blir drabbade av dem. Vi vill visa att det finns en massa ungdomar som faktiskt bryr sig om Matteus ungdomsverksamhet, säger Kim Jokinen, som studerar vid Aalto-universitetet och är aktiv ung vuxen i Matteus församling.

Matteus ungdomsverksamhet lockar ungdomar också från andra församlingar. Vad är det som fungerar så bra i Matteus?

– Vår anda och gemenskap är jättebra. Alla känner sig som hemma. Vi har det jätteroligt tillsammans.

Vad hoppas ni att uppropet ska leda till?

– Vi kan ju inte ta ställning till budgeten men vi vill visa att vi ungdomar bryr oss och att man måste ta oss i beaktande. Vi hoppas att vårt initiativ åtminstone väcker diskussion, att något händer. Vi hoppas att den inte bara går församlingsrådet förbi. Vi undrar vad det är för poäng med att satsa på barn- och konfirmandarbetet om man sedan skär ner och riskerar tappa kontakten med äldre ungdomar och unga vuxna, säger Jokinen.

Beslutet står fast

Annica Söderström är viceordförande i Matteus församlingsråd och satt med på det möte som uppropet hänvisar till.

Om församlingsrådet hade fattat beslut enligt ekonomiutskottets beredning hade församlingen sparat 20 000 genom att slopa en dagklubb med fyra barn. Varför gick inte rådet in för den inbesparingen?

– Jag kan inte gå in på diskussionen i församlingsrådet, det är en förtroendefråga. Diskussionerna ledde till att det förslag som kom upp på rådsmötet fick mer stöd. Då blev resultatet som det blev. Rådet beslöt att spara i ungdoms- och konfirmandverksamheten och livsmedelsinköpen och överföra 6 000 euro från en testamentsfond. De återstående fondmedlem är vår enda, numera lilla, buffert för att balansera kommande års budgetar, säger Söderström.

Annica Söderström är viceordförande i församlingsrådet, Kim Jokinen är aktiv i ungdomsarbetet.

Matteus församling är känd för sin ambitiösa ungdomsverksamhet, som också lockar konfirmander från andra församlingar. Ser du risker i att skära i församlingens flaggskepp?

– Varje nedskärning är en risk. Vi undersöker möjligheten att skaffa tilläggspengar, och försöker organisera den verksamhet vi har idag så att den inte kostar lika mycket.

– Vad gäller vårt ungdomsarbete så är det enastående. Till exempel i år hade vi 112 konfirmander, av vilka 45 inte hörde till Matteus. Samfälligheten fördelar budgetmedel till församlingarna enligt antalet medlemmar och en prognos på antalet konfirmander. Vår prognos sade 60–70 och vi har 112 konfirmander – och vi får ingen ersättning för extrakonfirmanderna, den går till andra församlingar. Men det är jätteviktigt att kunna satsa på dem. Jag hoppas på en förändring i fördelningssystemet.

»I år hade vi 112 konfirmander, av vilka 45 inte hörde till Matteus.«

Är det möjligt att ompröva församlingsrådets beslut, som ungdomarna hoppas?

– Budgeten är klar, den kan vi inte längre ändra på. Nu gäller det för oss att utvärdera mindre kostsamma verksamhetsformer för att kunna genomföra sparkraven. Nu går vårt arbete ut på att se vad vi kan göra så att det inte ska kännas så att vi skär ut en bit av hjärtat i ungdomsarbetet.

Nykarleby sörjer Nathanael

Medan kyrkklockorna från S:t Birgitta kyrka hördes över hela Nykarleby samlades över trehundra människor på älvbranten för att sörja Nathanael.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Två dagar tidigare hade han förlorat hoppet om att få stanna i Finland och valt att avsluta sitt liv på denna plats.

Han blev 22 år gammal. Han kom till Finland som minderårig asylsökande från Afghanistan för fyra år sedan. Han hade lärt sig finska, han hade arbete i ett lokalt snickeri och han hade konverterat till kristen tro.

Efter att han blev döpt i havet utför Pörkenäs för tre år sedan presenterade han sig alltid som **Nathanael**. Men många känner honom även som Taher.

För två veckor sedan fick han ett andra nekande beslut. Det blev droppen som fick hans bågare att rinna över. Han var rädd att bli satt på ett flyg till Kabul, där han saknade familj och släktingar.

Havet av ljus under pilträdet växte då många tände ett ljus för Nathanael och de mänskliga rättigheterna under manifestationen senaste vecka.

Nathanaels död berörde starkt Nykarleby församling, där han var medlem.

– Två av våra förtroendevalda var hans faddrar och flera andra har på sätt eller annat kopplingar till honom. Nätverken går in i varandra på en liten ort, säger kyrkoherde **Mia Anderssén-Löf**.

Många berördes också av själva händelsen vid en av infarterna till staden. Många skolelever såg då räddningsverket ingrep.

– På skolan har de haft utökat elevvårdsstöd och våra ungdomsledare har också varit där.

Manifestationen för de mänskliga rättigheterna på älvbranten var

snabbt arrangerad av föreningen Nykarleby Flyktingvänner, Nykarleby församling och stad. Stadsstyrelsens ordförande **Maria Palm**, Mia Anderssén-Löf, Nathanaels lärare **Thomas Ingo** och den afghankristna föreningens ordförande **Zarpadsah Nuri** höll tal. Havet av ljus växte under pilträdet och de trettio ljus som arrangörerna tagit med räckte inte långt.

– Jag vill uppmana alla i Nykarleby och hela Finland att peka på orättvisorna i samhället och få vår tjänstemän och politiker att arbeta för ett mera välkomnade samhälle och human politik, sa Palm.

Anderssén-Löf frågar sig, med hänvisning till Förenta Nationernas deklaration om mänskliga rättigheter, om alla liv är lika värda i Finland.

– Jag är fortfarande lite arg på Migreri, men jag förstår att de är tjänstemän som måste följa riktlinjer som kommer uppifrån. Jag sätter en större tilltro till Finlands folk och demokratiska påverkningskanaler. Det krävs mod av den nya regeringen att vända skeppet åt rätt håll, säger hon.

En mera utförlig rapport från manifestationen finns på Kyrkpressen.fi

Möt oss på bokmässan!

Helsingfors 24–27.10

FREDAG 25.10 KL. 16 BLÅBÄRSLANDET

Marthas kokbok – finlandssvensk matkultur i 90 år

Marthas kokbok är ett verkligt standardverk i många finlandssvenska hem. Hur kommer det sig att boken bibehållit sin position i 90 år? Finns det tips och råd vi kan ta till oss ännu i dag? Yrsa Lindqvist och Elisabeth Eriksson samtalar med Wivan Nygård-Fagerudd.

LÖRDAG 26.10 KL. 13.30 BLÅBÄRSLANDET

Så länge vi lever

Hur kan insikten att livet är kort hjälpa oss att göra kloka val och satsa på det som ger livet mening och glädje? Cancerläkare Peter Strang menar att vi har något viktigt att lära oss av dem som drabbats av svår sjukdom.

LÖRDAG 26.10 KL. 14.30 BLÅBÄRSLANDET

En dag ska jag dö – alla andra dagar lever jag

Går det att förbereda sig på döden medan man lever? Malin Kivelä, Peter Strang och Wivan Nygård-Fagerudd samtalar om döden som en del av livet.

LÖRDAG 26.10 KL. 16 BLÅBÄRSLANDET

Begränsade är vi allihopa

”Att vara människa är väl att vara begränsad?” Alaric Mård berättar om utmaningar, men också om möjligheter och äventyr som livet med en funktionsnedsättning fört med sig.

SÖNDAG 27.10 KL. 13.30 BLÅBÄRSLANDET

En gästfri Gud, en gästfri kyrka?

Björn Vikström undersöker kyrkans lära och liv ur gästfrihetens perspektiv, och formulerar en vision om en välkomnande kyrka i dagens mångkulturella och sekulariserade samhälle.

SÖNDAG 27.10 KL. 16 BLÅBÄRSLANDET

När världen inte längre är vanlig

Hur förbereder man sina barn på att mormor snart kommer att dö? Och vilka redskap har vi för att hantera sorgen när en älskad människa gått bort? Pamela Granskog i samtal med Katarina Gäddnäs.

Öppet:
tors–lör kl. 10–20,
sön kl. 10–18

FONTANA MEDIAS
MONTER 7g101

HELSINGFORS
BOKMÄSSA

www.fontanamedia.fi • tfn 040 831 5897 • info@fontanamedia.fi
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors

Fontana Media

Som kristna ska vi dyrka Gud, inte skapelsen. Den är vårt skäl att dyrka Gud. Skapelsen tillhör inte oss, men vi är förvaltare av den. Vi ska vårda den, för den är en Guds gåva till oss. Fågelmannen Lennart Saari, pensionerad docent i viltvård vid Helsingfors universitet ser miljökrisen som en andlig kris.

TEXT OCH FOTO: **JOHAN SANDBERG**

MILJÖVÅRD ATT VARA I NATUREN

Miljöförstörelsen är symptomet, inte sjukdomen. Sjukdomen är att vi människor är skilda från Gud, säger Lennart Saari.

Rötterna till det hela finns då i Första Mosebok, i syndafallet.

– Vad människan gör har konsekvenser. I syndafallet förlorade människan först kontakten till Gud, sedan till andra människor, sig själv och slutligen till skapelsen. Därför är miljökrisen i första hand en andlig kris.

– Det är vår skyldighet sköta jorden. Det är en uppgift som Gud gett oss. Misslyckas vi med det så får vi lida för det. Därför är miljövården viktig.

Lynn White skrev år 1967 i en artikel att monoteismen och i synnerhet kristendomen är roten till våra miljöproblem. Det håller inte Lennart Saari helt med om.

– På ett sätt är det sant. Den moderna vetenskapen är en följd av kristendomen och i synnerhet reformationen. Den har möjliggjort teknologin som är ansvarig för miljöförstörelsen. Nu skördar vi frukterna av upplysningstiden då det mänskliga förnuftet höjdes till gud och vetenskapen och teknologin till vår tids religioner.

Men frågar också Förenta Nationerna om religionerna har något att ge i miljödebatten.

– Från Första Mosebok till Uppenbarelseboken ger Bibeln en teocentrisk världsbild. Där är Gud, inte människan, i centrum av allt. Människan är en del av skapelsen. Humanismen har satt människan i centrum och som måttstock på allt.

Lennart Saari delar upp Bibelns svar på problemet i fyra punkter: skapelsen, syndafallet, försoning och uppfyllelsen.

– Fader, Son och helige Ande skapade världen utanför sig själv. Att de skapade utanför sig själva innebär att man inte kan manipulera Gud även om man manipulerar naturen. Skapelsen skedde med Guds ord, logos, som också betyder information. Logos fanns i början. Guds skapelse speglar hans godhet och karaktär. Skapelsen var god, naturen fungerade perfekt och det fanns en ständig kommunikation mellan Gud och människan.

Kallad att vara ornitolog

Det första budet som Gud gav oss var att odla och bevara skapelsen.

– Efter syndafallet har det budet inte tagits tillbaka. Vår uppgift är att utveckla naturen, vetenskapen och konsten. Att vi ska råda över jorden och fylla den tolkas ofta fel. Vi måste komma ihåg att Gud sa det här innan syndafallet, i en perfekt skapelse där allt fungerade.

Gnosticismlen lärde att det materiella är ont och anden är god.

– Det har varit ett stort problem för kristendomen att andligt arbete värderats högre än vanligt arbete. Men Gud gör ingen skillnad mellan dessa. Jag tjänar Gud som ornitolog. Det är min kallelse.

Han ser oss som arrendatorer av Guds skapelse. Vi ska svara för honom vad vi gjort av den.

– Det är inte logiskt att vi kristna som älskar skapelsen ska förstöra naturen, för den som älskar konst förstör ju inte Rembrandts tavlor.

Hur ska vi leva som kristna och värna om miljön?

– Först och främst kan vi skapa ett förhållande till naturen genom att vara ute i den. När man börjar uppskatta naturen hittar man saker att göra.

Lennart Saari ser miljökrisen som en andlig kris.

Att röra sig ute i naturen har också en hälsoinverkan. Tjugo minuter i naturen kan hjälpa att sänka blodtrycket.

– Förra biskopen i Liverpool James Jones har sagt att en naturutflykt är ett bättre sätt att förkunna evangelium än tusen dåliga predikningar. Min erfarenhet är att även människor utan andlig anknytning förstår att man talar om Gud när man ute i naturen talar om dess under.

Men Saari påpekar också att vi inte behöver leva så brett som vi gör. Tänk mera på naturen.

– Vi ska nöja oss med det vi har och inte vara giriga. Vi bör minska på vår konsumtion.

Om alla konsumerade som vi finländare borde vi ha 3,8 jordar. Endast USA och Förenade Arabemiraten använder mera resurser per capita än vi finländare. I början av april

hade vi använt resurserna för hela året.

– Det är en ekvation som inte går ihop. Även om naturen kan anpassa sig till en vis grad så kommer den förr eller senare att krascha.

Hälften av fåglarna hotade

Lennart Saari har fågelskådning både som yrke och som hobby. Han var en av de första som började studera miljövård på Helsingfors universitet. Han har forskat i fågellivet i den finska skärgården i 50 år.

– Under de här åren har fågelfaunan förändrats. Det totala individantalet har i vissa fall minskat med hälften. Gråsparven som jag trodde att inget rår på har minskat till tio procent av utgångsläget. Staren som var talrik på sextiotalet har också minskat mycket. En del arter som vi minns har försvunnit.

Hälften av de finska fågelarterna är i något hänseende hotade och 10-15 procent är akut utrotningshotade.

– Under de senaste decennierna har vissa sjöfågelarter minskat kraftigt medan storskarven och gässen har ökat. Att skarven ökat är ett symptom på att Östersjön är övergödd. Det är svårare att säga varför gässen ökat. Det forskar man i för tillfället.

Skillnaden syns bäst på våren. På sjuttioalet kom flyttfåglarna två veckor senare än vad de gör idag. Skillnaden mellan arterna är ändå stor. Kortflyttarna kommer jämförelsevis ännu tidigare medan tropikflyttarna inte har ändrat sina vanor lika mycket.

– I södra Finland var vitsippa förr en morsdagsblomma men idag kan den blomma redan i april. Vissa arktiska arter drar sig mera norrut och till exempel fjällräven har inte valpat i Finland på 30-40 år. Fåglarna kan flyga men för fjällräven kommer havet emot.

Att något har hänt med klimatet och att det sker snabbt är tydligt. Men vad det beror på vet man inte exakt.

– Det kan mycket väl förklaras av förändringar i solstrålningen. Vi vet att vi under bronstiden hade betydligt varmare klimat än vad vi har nu. Det är nödvändigtvis inte exceptionellt varmt ännu. Det exceptionella är snabbheten i förändringen.

Att vi förlorar biodiversiteten är ett stort problem.

– En miljon arter riskerar att dö ut den närmaste framtiden. Prognoserna är väldigt dystra och kanske också medvetet skrämmande.

– Ett enda individuellt träd i tropikerna kan inhysa sådana arter som inte finns någon annanstans i världen.

Det sätter också skogsbränderna i Amazonas regnskog i ett helt annat perspektiv.

Ingen vet hur många arter som finns. Vetenskapen har beskrivit cirka 2,5 miljoner levande arter, men det kan finnas upp till 108 miljoner arter.

– Vi känner till högst tio procent av alla arter som finns. Det uppdrag Adam fick av Gud att beskriva alla arter är ännu inte på långt när slutfört.

”Jag är här för att stå upp med de yngre”

I fredags pågick klimatstrejken på många platser runt om i världen. I Helsingfors samlades flera tusen personer utanför riksdagshuset.

TEXT OCH FOTO: **ERIKA RÖNNGÅRD**

Varför är du här i dag?

Vilka förändringar har du gjort i din egen vardag för klimatets skull?

LIISA VÄLIKANGAS (TILL VÄNSTER)

– Det här är första gången någonsin som jag deltar i en demonstration. Jag är här för att vi har en enda chans att förändra situationen, och den chansen är nu.

– Jag äter mindre kött och så har jag köpt en myr via Finlands naturskyddsförbund.

LINDA TALLBERG (TILL HÖGER)

– Jag tycker att klimatfrågan är det viktigaste som händer just nu och jag är här för att stå upp tillsammans med de yngre. Det är viktigt att vi uppmuntrar de unga och visar att vi är många som bryr oss.

– Jag är vegan av etiska skäl, jag kör mycket mindre bil och har downshiftat till ett mindre hus som värms upp med jordvärme. Jag undervisar i företagsledning på Hanken och tar alltid upp klimat- och djurpåverkan med mina studerande. Jag uppmuntrar dem att ta ansvar – ju mer makt man har, desto större ansvar har man också.

ELMO MIETTINEN

– Jag är här för naturens skull. Klimatförändringen påverkar människor också, men naturen är min viktigaste motivation.

– Under det senaste året har jag nästan helt slutat äta kött, och jag prioriterar också andra vegetabiliska råvaror när jag lagar mat. Jag cyklar till jobbet och äger ingen bil, men det är ju inte så svårt i Helsingfors. Jag jobbar också med de här frågorna i mitt jobb på Högholmen där vi till exempel jobbar med miljöfostran för barn och unga och med att skydda hotade arter.

EN FLOD HÄST AV GLOBALA MÅTT

Det behövs fakta: De går att hämta från IPCC:s expertpanel. Det behövs handling: Titta i det nya regeringsprogrammet. Men klimatfrågan väcker också motstridiga känslor som är svåra att hantera, säger miljöteologen Panu Pihkala. Han har infört termen klimatångest i den finländska forskningspaletten. Lämnas miljö känslorna obeaktade kan de bromsa allt som görs.

TEXT: **ROLF AF HÄLLSTRÖM** ILLUSTRATION: **MALIN AHO**

Klimatfrågan väcker stora känslor.

Man kan förneka den. Säg att det ligger en konspiration bakom de allvarliga siffrorna. Förresten står det inte så illa till. Och vad jag gör har ingen betydelse. Dessutom är det dom andras fel, kineser och sådana som inte bryr sig. Och jag gör ju faktiskt min del.

Människor resonerar motsägelsefullt i kli-

matfrågan och därför finns det hopp, säger miljöteologen Panu Pihkala som skrivit den första finländska monografien om klimatångest. Det räcker inte med enbart fakta, folks känslor, också motsägelsefulla sådana, måste få komma fram.

Panu Pihkala var bara åtta år när ”miljöväckelsen” drabbade honom. Det visade sig att det lokala sågverkets kemikalier länge hade förorenat mark och vatten i hans hemkommun Kärkölä. Det var en chock.

När Pihkala fick sin första tjänst som församlingspräst i Kyrklätt var det naturligt att ta in miljöfrågor i arbetet. Under sina fem år som församlingspräst var han med om att utarbeta material för en ”grön skriba”. Sedan blev det större uppgifter inom rikskyrkan, som redan tidigt utarbetat ett system med miljödiplomering.

I jobbet med ungdomarna lärde han sig att miljöarbetet har tre grundpelare: Det behövs fakta, det behövs handling och det krävs förståelse för de känslor som klimatutmaningen innebär. Fakta finns i övermått, engagemang också. De ofta motsägelsefulla känslorna har fått vara orörda.

I USA HAR MAN redan länge forskat i klimatfrågans psykiska dimensioner. Hos oss är det nytt och Pihkala tog som sin uppgift att gå i bräsch för forskningen kring ämnet klimatångest. Doktorsavhandlingen i ekoteologi blev klar år 2015 och ett par år senare slog han igenom med boken *Klimatångest och hopp – Det barkar åt helvete* (som dessvärre inte finns på svenska). Numera är han en populär föreläsare i ämnet. En bra sådan också, han fick titeln årets föreläsare i fjol.

Folk ser att glaciärer försvinner, att det står moln av föroreningar över många storstäder, att det finns enorma öar av plast i våra oceaner. Vi ser det, vi kan vidta åtgärder. Men att tala om alla de känslor det väcker är för omskakande. Det finns en ordlös överenskomst, det här talar vi inte om, säger Pihkala.

Fenomenet är släkt med det som terapeut Tommy Hellsten kallar flodhästen i vardagsrummet. Alkoholistfamiljen har problemen mitt för sina ögon, de väcker starka känslor – men man tiger ihjäl frågan.

Klimatfrågan är – alla fakta och handlingar till trots – också en flodhäst av globala dimensioner.

Pihkala och hans fru har personlig erfarenhet av tystnadens kultur. Åtta år av barnlöshet var på sin tid en hård skola i ämnet de här känslorna-talar-vi-inte-om-offentligt. Nu avslutar han vår intervju punktligt när det är dags att hämta pojkar från dagis.

KLIMATÅNGEST KAN vara akut. En australisk fårfarmare som drabbats av både torka och översvämningar upplever att alternativen är att ta livet av sin fårahjord eller sig själv. Förstaårsstudenter i miljökunskap på universitet klarar inte att läsa vidare utan hjälp av någon form av kamrattstöd. Sådana ”Poisto”-stödgrupper finns också i Finland.

Det kan också vara en störande känsla av kollektiv skuld hos en norrmann; vi är rika för att vi pumpar upp olja som omsätts till koldioxid i atmosfären. Vi kan kalla det miljöoro, knappast ångest.

Än flygskam då? Den hör definitivt hemma bland miljö känslorna, säger Pihkala och

Panu Pihkala är miljöteolog. FOTO: ROLF AF HÄLLSTRÖM

antecknar genast Merete Mazzarellas namn när jag nämner att hon skrivit en bok som tangerar ämnet.

Pihkala berättar flera exempel på det som kallas miljömelankoli. Forskarrapporter från både Norge och USA berättar om samhällen där befolkningen inte tycker att de är ”gröna” på något sätt. Ändå är det uppenbart att de ställt om sin livsstil i grön riktning. Politiker misstror uppgifterna om klimatkrisen men beaktar ändå att havsvattnet stiger. Solpaneler på sommarstugan kan vara bra att ha.

– Man vill vara omedveten om problemen men det går inte ihop eftersom man samtidigt vet att det är brutala saker på gång, förklarar Pihkala.

Ett fenomen som känns outhärdligt men samtidigt är långt borta låser känslorna, förklarar Pihkala. Den som drabbas av klimatångest blir lätt handlingsförlamad.

I SIN BOK om klimatångest säger han att vi lever i en kultur där bara positiva känslor är tillåtna. Du ska vara glad och framåt, negativa känslor är minus.

Begravningar sker i stillhet, sorgen privatiseras. Det är bara professionella fotbollsmiljonärer som kan tillåta sig att spela med sorgband på armen om de förlorat en kollega eller tränare.

– Sorgen har försvunnit från det offentliga

rummet. Det finns ingen plats för att hantera sorgen, säger han.

Detta trots att sorg är det rätta ordet för många känslor kring miljön. Ta som exempel ett skogsområde som kalhuggs, av ekonomiska skäl.

Men om det är skogen runt din sommarstuga som plötsligt försvinner är det miljö sorg du känner. Det är inte riktigt acceptabelt och gäller också klimatfrågan i stort.

– Folk tror att de är ensamma om sin sorg. De vågar inte föra fram sin oro i offentligheten.

När det är fråga om känslor i stora saker som landsbygdens avfolkning eller klimatfrågan måste det bli socialt accepterat föra fram dem som just känslor. Om stora känslor ligger gömda under ytan kommer man inte ur det hela på annat sätt än att prata om dem. Upp-täcka att vi är fler än en som tänker så. Föra en annorlunda ”känslornas kulturpolitik”.

Också om vi inte tänker på vad andra gör växer frågan om jag själv har gjort tillräckligt för miljön. Kraven ser ut att växa och vi känner en allt större otillräcklighet. Är vi odugliga människor som medvetet förstör vår planet? Vi kan känna både skuld och skam när vi inser vad en ”rättfärdig” miljöpolitik kräver av oss.

Då börjar vi redan vara inne på religionernas hemmaplan, påpekar Pihkala. När har jag gjort tillräckligt så att jag duger inför Gud?

Gamla testamentets profeter utdömer gång efter annat sitt folk: Ni håller inte buden, förkunnar de – och straffet brukar vara pest, svärd och svält.

”Environmentalism is a cruel religion. It never forgives.” Miljöaktivism är en grym religion, det finns ingen förlåtelse, citerar Pihkala den brittiska miljöaktivisten George Marshall.

I det kristna livet hjälper det att säga ”nåden är var morgon ny”. När det gäller miljön borde man på något sätt hitta tillbaka till en likadan livets rytm. Men också till sammanhang där man kan lufta sin oro eller ångest. I klimatfrågan är vi både en del av problemet och av lösningen.

– Någonstans måste du hitta din lägereld där du får höra att du är okej, säger Pihkala.

UTAN OPTIMISM och hopp går det inte. I sin bok återger Pihkala fyra olika berättelser om hur den sidan kan hanteras. Ingen av dem utesluter den andra.

Läget kan förbättras genom effektivare miljö åtgärder, eller genom mer avancerad teknologi. Det kan också behövas en omvälvande förändring av samhället för att läget ska förbättras.

Pihkalias fjärde berättelse handlar om att läget kan vara så allvarligt att man måste förbereda sig på en omfattande katastrof. Ungefär som i Harry Martinsons rymdepos Aniara, farkosten som försvinner ut i evigheten med sin besättning.

– Det är ett tufft epos, säger han.

Med katastrofen för ögonen räcker optimism inte. Det behövs äkta hopp. Tjeckiens president Vaclav Havel har formulerat det ungefär så: ”jag lever meningsfullt oberoende av hur det sist och slutligen går”. Pihkala påminner om att också en cancersjuk person kan känna att livet är meningsfullt.

Klimatfrågan är på djupet en existentiell fråga.

ROGER RÖNNBERG

Det som binder och det som befriar

IBLAND OCH BARA för korta ögonblick blir det så klart för mig vad friheten i livet innebär. Och jag förstår att den klarheten inte kommer från mig själv och mina egna tankar. Det är nåden som bryter sig fram och frigör. Och nåden kommer från Gud.

Mitt eget religiösa tänkesätt kan börja binda mig. Mina föräldrars uppfostran kan bli till en lag inom mig som bara säger till mig: "Du skall inte." Traditionerna i min hembygd kan bli till ett fängelse ur vilket jag har svårt att lösgöra mig. Men också strävan efter fromhet och helighet kan börja kväva mitt liv. Alla dessa "kan" blir verklighet för mig om nåden uteblir.

»Kärleken tränger igenom religiositet, uppfostran och traditioner, fromhet och helighet.«

VI MÄNNISKOR KRÄVER mycket av oss själva och varandra. Vi bär på dåliga samveten och får lätt skuld-känslor. Vi dömer oss själva och varandra. Därför behöver vi befrias från prestationen att visa oss duktiga inför Gud. Gud vill inte ha oss som duktighetens slavar. Men hans nåd öppnar det inre rummet inom oss där kärleken bor. Kärleken tränger igenom religiositet, uppfostran och traditioner, fromhet och helighet. Och en dag skall jag helt och fullt förstå sanningen, att kärleken är en person: Jesus. Till dess lever jag i tro på den sanningen och den ger mig mitt värde som människa.

NÅDENS HJÄRTA slog kraftigt inom Jesus. Guds kärlek var blodet som pulserade inom honom och medlidandet var kraften som styrde hans liv och som fick honom att gråta över världens människor. Jesu närhet gjorde människor fria. Fria till att älska Gud och livet, fria till att respektera andra människor som Guds vänner. Och därför är den största tanken som jag vågar ta till mig då jag upplever de korta ögonblicken av frihet: Jesus är här!

Roger Rönnberg är prost. **I dag** hoppas han kunna leva i den frihet som Gud genom sin nåd ger.

Hans tips: Läs gärna Jeremia 31:3: "Med evig kärlek har jag älskat dig, därför låter jag min nåd förbli över dig."

SÖNDAG 6.10.2019, Sjuttonde söndagen efter pingst

Söndagen ger kyrkoåret puls. Varje söndag har ett namn och ett tema som återkommer i bibeltexterna. Den här sidan berättar vad de närmsta två söndagarna handlar om i våra kyrkor.

Den här söndagen

har kallats **höstens påsk** eftersom evangelietexten handlar om hur Jesus bryter dödens makt. Den som tror på honom har hopp som räcker över dödens gräns. Temat för söndagen är **Jesus ger liv**.

Helgens texter

FÖRSTA LÄSNINGEN

Job 14:1–6, 13–15

ANDRA LÄSNINGEN

Rom. 8:18–23

EVANGELIUM

Luk. 7:11–16

"Han sade: "Unge man, jag säger dig: Stig upp!" Då satte sig den döde upp och började tala, och Jesus överlämnade honom åt hans mor."

Läs mera i Luk. 7:11–16.

Psalmförslag

103, 278, 567: 1–4, 388.

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

"Tack Gud för din vänskap i mitt liv! Den gör mig fri till att glädjas och vara tacksam."

Bönen är skriven av Roger Rönnberg.

Följ Kyrkpressens bönetwitter på sökordet #bönetwitter

SÖNDAG 13.10.2019, Adertonde söndagen efter pingst

Söndagen nästa vecka

handlar om vad som styr en kristen människas liv och beslut. Jesus befriar oss från de trånga gränser och normer som människor skapar – vi behöver inte grunda våra liv på egna gärningar eller andras åsikter – men samtidigt binder han oss till sanningen och kärleken. Temat är **En kristen människas frihet**.

Helgens texter

FÖRSTA LÄSNINGEN

Jes. 44:21–23

ANDRA LÄSNINGEN

Gal. 5:1–6

EVANGELIUM

Luk. 14:1–6

"Jesus vände sig till de laglärdade och fariseerna och sade: "Är det tillåtet att bota sjuka på sabbaten eller inte?" Men de teg. Då rörde han vid mannen och gjorde honom frisk ..."

Läs mera i Luk. 14:1–6.

Psalmförslag

553, 804, 938, 932.

Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almqvist.

Skicka era kyrkliga annonser till: annons@kyrkpressen.fi

Saknar du någon församling? Du hittar de övriga på kyrkpressen.fi

Tack för skörden!

Det är tid att tacka för och dela med sig av de gåvor som naturen ger.

Plock ur församlingarnas program:

Fredag 4.10 klockan 10-17: Höstmarknad i drängstugan i Kevlax.

Söndag 6.10:

– **klockan 10:** Högmässa med skördetacksägel i Kevlax.

– Skördegudstjänst i Solf.

– Gudstjänst, skörde- och tacksägelsefest i Nedervetil.

– **klockan 11:** Skördegudstjänst i Jomala.

Söndag 13.10:

– **klockan 10:** Tacksägelsegudstjänst för skörden i Jeppo kyrka.

– **klockan 11:** Skördefest i Jeppo församlingshem.

– **klockan 15:** skördegudstjänst i Korpo kyrka.

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND

Pargas församlingsdistrikt:

Sö 6.10 kl. 12: Högmässa i Pargas kyrka, Backström, Lehtonen.

On 9.10 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Backström, Söderlund, Helin. Konfirmandföräldramöte efter veckomässan.

Sö 13.10 kl. 10: Högmässa i Pargas kyrka, Lidén, Ollila.

On 16.10 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Backström, Lehtonen.

Nagu kapellförsamling:

Sö 6.10 kl. 11: Finsk högmässa i Nagu kyrka, Kjell Granström, Robert Helin. Kyrkkaffe i kyrkan.

On 9.10 kl. 19: Bibel och bön i Nagu kyrka, Kjell Granström, Eeva Granström.

Sö 13.10 kl. 11: Högmässa i Nagu kyrka, Kjell Granström, Robert Helin. Kyrkkaffe i kyrkan.

Korpo kapellförsamling:

Sö 6.10 kl. 15: Gudstjänst i Norrskata kyrka, Killström, Granlund.

Sö 13.10 kl. 15: Skördegudstjänst i Korpo kyrka, Killström, Granlund.

Houtskär kapellförsamling:

Sö 6.10 kl. 18: Kvällsyrka i Houtskär församlingshem, Lagerroos, Söderlund.

Iniö kapellförsamling:

Fr 4.10 kl. 17.30: Kvällsmässa med önskesalmer i Iniö Aftonro, Meriluoto.

ÅBO

fre 4.10 kl 9: Te och tröst, kaffe och kamratskap, Aurelia. morgonkaffe i diakonins väntrum

sö 6.10:

– **kl 12:** Högmässa, Domkyrkan. Johan Brandt t. Grevnäs (pred), Bäck (lit), Lempa. Åbo Damkör (dir. Larissa Krook) och gudstjänstgrupp Sefanja medverkar. Barnhörna. Kyrkkaffe

– **kl 14.30-16:** Programhålan, Aurelia

ti 8.10:

– **kl 14.30-18.30:** Ungdomshålan, Aurelia

ons 9.10:

– **kl 10-12:** Familjecafé, Papinholma församlingshem

– **kl 10.30-12:** Anhörigvårdarcafè, Kvarterssklubben (Henriksg. 8)

– **kl 12:** Frukostklubben, Kåren (Tavastg. 22). Sofia Liljeström "Min väg till präst"

– **kl 13-15:** Café Orchidé, Aurelia. De äldres vecka firas med lunch och allsång

– **kl 13.30-15.30:** Barnhålan, Aurelia

to 10.10:

– **kl 9.30-12:** Familjecafé, Aurelia

– **kl 11:** Knattekyrka, Aurelia. Wikstedt, Danielsson

sö 13.10:

– **kl 12:** Högmässa, Domkyrkan. Grahns (pred), Liljeström (lit), Lempa. Gudstjänstgrupp Ester medverkar. Barnhörna. Kyrkkaffe

– **kl 16.30-18:** Bibelstudier med Patrik Hagman, Braheg. 9

må 14.10 kl 14: Missionskretsen, Aurelia

ti 15.10:

– **kl 14.30-18.30:** Ungdomshålan, Aurelia

– **kl 18:** Tyst meditation, Aurelia

ons 16.10:

– **kl 10-12:** Familjecafé, Papinholma församlingshem

– **kl 13-15:** Café Orchidé, Aurelia. Vi får nyheter från Senegal, gäster Anna och Bertrand Tikum (medverkar virtuellt)

– **kl 13.30-15.30:** Barnhålan, Aurelia

– **kl 18:** Bönegruppen, Aurelia

– **kl 18:** Samtal om tro och tvivel, Aurelia

ÅLANDS PROSTERI

HAMMARLAND

Sö 6.10 kl. 12: Friluftsgudstjänst vid församlingens väderkvarn (vid regn och kyla i kyrkan). Markus Kallatsa, Christian Juslin.

To 10.10 kl. 10: Klapp & klang i Catharinagården.

Sö 13.10 kl. 12: Gudstjänst i kyrkan.

Mårten Andersson, Christian Juslin.

Må 14.10 kl. 12.30: Syföreningen i Catharinagården.

To 17.10 kl. 12: Herrlunch i Catharinagården. Anmäl dig genom att ringa till kansliet (018 36029).

JOMALA

Sö 06.10 kl. 11.00: Skördegudstjänst S L Enqvist, E-H Hansen, A Karlsson-Karlsson, St Olofs kyrkokör

Fr 11.10 kl. 13.30: Andakt på Rönngården E-H Hansen mfl

Sö 13.10 kl. 11.00: Högmässa S Ång, E-H Hansen, A Karlsson-Karlsson, F Sundsström, cello, A Sundström, flöjt

To 17.10 kl. 09.00: Höstlovskul F Erlandsson; Anmälan via hemsidan senast 11.10

Fr 18.10 kl. 09.00: Höstlovskul S Winé;
Anmälan via hemsidan senast 11.10

MARIEHAMN

SÖ 6.10 kl. 11.00: Högmässa i S:t Görans kyrka. S:t Mårtenskören medverkar.

TO 10.10 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans kyrka.

TO 10.10 kl. 12.00: Sopplunch i församlingshemmet.

LÖ 12.10 kl. 10.00: Katolsk mässa i S:t Mårtens kyrka.

SÖ 13.10 kl. 10.00: Ortodox mässa i S:t Mårtens kyrka.

SÖ 13.10 kl. 11.00: Familjegudstjänst i S:t Görans kyrka. Barnkören medverkar. Kyrkkaffe.

SÖ 13.10 kl. 15.00: Sinnesrommässa i S:t Görans kyrka, kaffeservering i församlingshemmet från kl. 14.00.

TO 17.10 kl. 11.30: Lunchmässa i S:t Görans kyrka.

TO 17.10 kl. 12.00: Sopplunch i församlingshemmet.

Kyrktaxi: mot beställning, tfn 018-19500.

SUND-VÅRDÖ

Söndag 6.10 kl. 11.00: Högmässa i Vårdö kyrka. Outi Laukkanen, John-Adam Sjölund.

Söndag 13.10 kl. 11.00: Multikulturell gudstjänst i Sunds kyrka. Outi Laukkanen, John-Adam Sjölund, Kati Juntunen. Vi läser texter och sjunger på olika språk. Efter gudstjänsten multikulturellt knytkalas i församlingshemmet. Vill du medverka i gudstjänsten – kontakta Outi, tfn 0457 345 1967, e-post outi.laukkanen@evl.fi. Vill du baka eller laga en maträtt till knytkalas – kontakta Kati, tfn 0457 344 9492, e-post kati.juntunen@evl.fi.
<http://sund-vardoforsamling.fi/>

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS

Sö. 6.10. kl. 11: Högmässa. Heikkilä, Granholm, Projektkören. LFF:s kyrksöndag, predikan: Stig-Erik Enkvist. Kyrkkaffe.

Sö. 6.10. kl. 14: Eftermiddagssamling i Buketten, khden och Stig-Erik Enkvist.

Ons. 9.10. kl. 18: Konfirmandsamling i församlingshemmet, Jan-Ola Granholm

To. 10.10. kl. 13.30: De äldres dag i Korsnäsgården

Sö. 13.10. kl. 10: Söndagsskola i barn och ungdomsrummet, Heikkilä

Sö. 13.10. kl. 11: Gudstjänst, Heikkilä, Granholm

Må. 14.10. kl. 13: Vänstugan i församlingshemmet

Obs. inget symöte 10.10 pga De äldres dag

Kyrkokören övar: torsdagar kl. 18, Projektkören kl. 19 i FH.

Både nya och gamla sångare välkomna med i båda körerna.

KRISTINESTAD

kristinestadssvenskaforsamling.fi

Fre 4.10 kl. 18: Internationell bibelgrupp i Krs förs.hem (grupprummet).

Fre 4.10 kl. 19: Ekumenisk bönestund i Metodistkyrkan i Krs.

Lör 5.10 kl. 15 & 18.30: Filmfestival EXIST i Bio Dux.

Sön 6.10 kl. 10: Högmässa i Lfds kyrksal. Norrback, Martikainen.

Sön 6.10 kl. 12: Lovsångsmässa i Krs kyrka. Norrback, lovsångsgruppen.

Sön 6.10 kl. 15 & 18.30: Filmfestival EXIST i Bio Dux.

Sön 6.10 kl. 18: Bibelsamtal i Lfds förs.hem. Engström.

Ons 9.10 kl. 8.45: Morgonbön i Krs kyrka. Norrback.

Ons 9.10 kl. 13: Pensionärssamling i Lfd. Inga-Lene, Daniel.

Lör 12.10 kl. 18: Församlingsafton i Lfds kyrksal. Tom Ingvesgård, Gunilla Teir, Jeanette och Diana. Servering.

Sön 13.10 kl. 12: Gudstjänst i Krs kyrka. Norrback, Bergqvist.

Sön 13.10 kl. 15: Högmässa i Sideby kyrka. Norrback, Bergqvist.

Tis 15.10 kl. 12: Härkmeri missionssy-förening.

Tis 15.10 kl. 19: Bibelsamtalsgrupp hemma hos Johan o. Harriet Eklöf.

Kontaktperson Stig Kronlöf tel. 0400 161 689.

Ons 16.10 kl. 8.45: Morgonbön i Krs kyrka. Norrback.

Ons 16.10 kl. 11.15: Pensionärssamling i Krs. Siv, Anna Karin.

NÄRPES

www.narpesforsamling.fi

Närpes

To 3.10 kl 19: Ekumeniskt förbönstillfälle på Salem inför evangelisations-satsningen med Sebastian Stakset.

Sö 6.10 kl 18: Konsert i kyrkan med Evangelivox, dir. Mikaela Malmsten. Gloria av Tore V Aas.

On 9.10 kl 19: Ekumeniskt förbönstillfälle på Närpes kristna center inför evangelisations-satsningen med Sebastian Stakset.

On 9.10 kl 19.15: Samtalsgrupp startar i Norrnäs bönehus, därefter varje onsdag i oktober o november.

To 10.10 kl 13.30: De äldres kyrkogångsdag i kyrkan, kaffe efteråt i kyrkan.

Lö 12.10 kl 9.30: Kvinnofrukost i Norrnäs bönehus, A-M Audas-Willman

”Min väg till Närpes församling”. Anmäl senast 6.10 till 050 5711966, avgift 8 €.

Sö 13.10 kl 12: Högmässa Joel Snickars pred., Ingvesgård, Heikkilä, Legato.

Sö 13.10 kl 15: Paneldiskussion i Luthergården, K-E Nordin, Anders Norrback, Beata Björklund, Gunvor Skogman, Jakobsson.

On 16.10 kl 12: Pensionärssamling i förs.hemmet, börjar med lunch. Dagens gäst: Johan Eklöf. Blomberg, Lindén.

VASA

John Dickson på apologetisk konferens

Den 25–27 oktober ordnas på Evangeliska Centret i Vasa en ny upplaga av apologetikkonferensen ”Alltid redo!”. Temat för konferensen är ”Tvivlarens guide till Bibeln” och långväga gästföreläsare är **Dr John Dickson** från Sydney, Australien.

Dickson är bland annat musiker, författare till ett femtontal böcker och akademiker med doktorsgrad i antik historia. Bakom allt han gör finns ett oföränderligt huvudsyfte: att låta människor få se Jesus Kristus.

– Utan att ha någon som helst kristen bakgrund drabbades jag som sextonåring av en otrolig beundran för evangeliernas Jesus, och med tiden blev jag också en Kristi lärjunge. Sedan dess vill jag göra Jesus Kristus känd, förklarar Dickson.

John Dickson kommer utöver besöket i Finland också att medverka vid apologetiska konferenser i Norge och Danmark. För mer info om Alltid redo!-konferensen i Vasa, gå in på www.efo.fi eller kontakta Efös kurssekreterare **Carolina Djupsjöbacka** (tfn 010 327 1612).

To 17.10 kl 13: Dagssamling i Böle by-stuga.

To 17.10 kl 19: Ekumeniskt förbönstillfälle på Filadelfia inför evangelisations-satsningen med Sebastian Stakset.

Övermark

Lö 5.10 kl 19: Höstfest i Frönäs bönehus, Jimmy Österbacka, B-M o G-H Antfolk, Jakobsson, Heikkilä.

Sö 6.10 kl 12: Byagudstjänst i Valsbergs byagård, Jakobsson, Heikkilä.

On 9.10 kl 14: ”Äldres dag” i kyrkan, efteråt kaffe i förs.hemmet för boende på Alvina o Solgärdet, Jakobsson, Wallin.

Sö 13.10 kl 12: Familjegudstjänst med ettornas välsignelse, Jakobsson, Rosengård, dagklubben.

Pörtom

Sö 6.10 kl 10: Högmässa Sundqvist, Heikkilä.

Sö 13.10 kl 10: Familjegudstjänst med ettornas välsignelse, Sundqvist, Heikkilä.

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ

Sö 6.10 kl. 14: Högmässa, Englund, Brunell. Textläsare: Artur Turpeinen.

Efter högmässan fest i församlingshemmet för dem som under året fyller 70 eller 75 år.

Må 7.10 kl. 10: Familjeklubben i församlingshemmet.

Må 7.10 kl. 13: Minior i församlingshemmet.

Må 7.10 kl. 14: Junior i församlingshemmet.

Ti 8.10 kl. 13: Syföreningen för kyrka och mission i församlingshemmet.

Ti 8.10 kl. 14: Sångstund på Fyrgården, Norrgård.

On 9.10 kl. 18: Kyrkokören övar i församlingshemmet.

Sö 13.10 kl. 14: Gudstjänst, Englund, Brunell. Efter gudstjänsten inskrivning till skriftskolan i församlingshemmet.

Kaffe och info.

Må 14.10 kl. 10: Familjeklubben i församlingshemmet.

Må 14.10 kl. 13: Minior i församlingshemmet.

Må 14.10 kl. 14: Junior i församlingshemmet.

Ti 15.10 kl. 13: Syföreningen för kyrka och mission i församlingshemmet.

Ti 15.10 kl. 14: Andakt på Fyrgården, Englund.

On 16.10 kl. 18: Kyrkokören övar i församlingshemmet.

KORSHOLM

Högmässa: 6.10 kl 11 i kyrkan. De äldres kyrksöndag, kyrktaxi ordnas.

Anmäl om taxibehov till pastorskansliet tel 0400415008. Servering i församlingshemmet. Lindblom, Nordqvist-Källström.

Missionssyfoöreningen: 7.10 kl 13 i Smedsby fg.

Karaträffen: 9.10 kl 13, i Smedsby fg. Biskop em Erik Vikström medverkar.

Högmässa: 13.10 kl 11 i Korsholms kyrka. Bergström-Solborg, Nordqvist-Källström o. musikskolans elever.

Pensionärscirkel: 15.10 kl 13 vid Helsingörnan i Helsingby. Kent Neder-gård pratar om Världsarvsporten.

KVEVLAX

Karakaffe: to 3.10 kl 9.15 i drängstugan. Jan-Ove Nyman kommer och berättar om biogas och möjligheter att använda det som drivmedel.

Talko inför höstmärknad: to 3.10 kl 16 i drängstugan.

Bön och nattvard: fr 4.10 kl 8.45 i kyrkan. En kort bönestund med nattvard, en stilla stund inför helgen.

Höstmärknad: fr 4.10 kl 10-17 i drängstugan. Försäljning av grönsaker, rotfrukter, hembakt, gurksallad m.m.

Lotteri. Vi bjuder på kaffe och dopp! Gåvor mottages med tacksamhet to 3.10 kl 18-19 i drängstugan eller fr 4.10 direkt till försäljningsbordet. Välkommen!

Högmässa med skördetacksägelse och de äldres kyrkogångsdag: sö 6.10 kl 10, Fredrik Kass, Rodney Andrén.

Kaffeservering i församlingshemmet. Den som har behov av kyrktaxi kan ta kontakt med Nina Andrén tfn 044-0462312.

Knattemusik: må 7.10 kl 18-18.45 i stallet. En rolig sångstund för småbarnsfamiljer.

SALTVIK

Festgudstjänst på internationella lärardagen

Saltviks kyrka lördag 5.10 klockan 15: Ålands landsprost och kyrkoherden i Saltvik **Boëthius Murenus** grundade Ålands och Finlands första folkskola för barn år 1639. Nu ordnas fest för att hylla Murenus och uppmärksamma internationella lärardagen. På festgudstjänsten uruppför en projektkör en festkantat och en minnesplakett över Murenus avtäckes. Efter festgudstjänsten bjuds det på kaffe, tilltugg och festtal i församlingshemmet.

Bön för bygden: må 7.10 kl 19 i krubban.

Mathjälpen: ti 8.10 kl 10 i drängstugan.

Bön och Bibel: ti 8.10 kl 19 i krubban.

Föräldra-barngrupp: on 9.10 kl 10 i dagklubben.

Pensionärssamling: on 9.10 kl 13 i församlingshemmet. Dagens gäst Ruth Vesterlund med temat "Här är mitt liv", Pensionärskören. Servering.

Bön och nattvard: fr 11.10 kl 8.45 i kyrkan. En kort bönestund med nattvard, en stilla stund inför helgen.

Högmässa med kyrkoherdeinstallation: sö 13.10 kl 10. Församlingens nya kyrkoherde Fredrik Kass installeras till tjänsten. Medverkar gör bl.a. biskop Bo-Göran Åstrand, kyrkoherde Fredrik Kass, kantor Rodney Andrén, Kyrkokören och orkestern Stråckdraget med dir. Yngve Svarvar. Efteråt servering i församlingshemmet.

Knattemusik: må 14.10 kl 18-18.45 i stallet. En rolig sångstund för småbarnsfamiljer.

Mathjälpen: ti 15.10 kl 10 i drängstugan.

Föräldra-barngrupp: on 16.10 kl 10 i dagklubben.

Kvällssyfsöreningen: on 16.10 kl 17.30 i drängstugan.

MALAX

SÖ 6.10 kl. 10: Högmässa i kyrkan. Lit/pred. Leif Snellman. Kyrkkaffe. Kyrktaxi.

SÖ 6.10 kl. 17: Bön för alla i FH. Servering, barnpassning.

MÅ 7.10 kl. 10: Karacafé i KH. Arr. Äldrerådet och Folkhälsan i Malax.

TO 10.10 kl. 13: Minnescafé i KH. Arr. Österbottens Minneslots.

SÖ 13.10 kl. 18: Kvällsgudstjänst i kyrkan. Inskrivning till skriftskolan för ungdomar födda år 2005 eller tidigare.

TI 15.10 kl. 18: Veckomässa i kyrkan.

Kyrkkaffe.

ON 16.10 kl. 19: Allsångspatrullens höstkonsert är INHIBIERAD!

PETALAX

Högmässa: sö 6.10 kl. 11 i kyrkan. Englund, Brunell. Kyrktaxi.

Veckomässa: on 9.10 kl. 13 i kyrkan. Englund, Brunell, Norrgård. Kyrkkaffe i församlingshemmet efteråt.

Barnkören: första övningen för höstterminen to 10.10 kl. 15 i ladan. Därefter varannan vecka. För åk 1-6!

Gudstjänst: sö 13.10 kl.11. Englund, Brunell.

Syfsöreningen: on 16.10 kl. 13.30 i församlingshemmet.

REPLOTT

Högmässa: Sö 06.10 kl. 10 i Replot. Ruth Vesterlund, Michael Wargh.

Gudstjänst: Sö 06.10 kl. 12.30 i Björkö. Ruth Vesterlund, Michael Wargh. Kyrkkaffe i Björkögården.

Gemenskapskväll med mat: To 10.10 kl. 17 i Replot församlingshem för alla åldrar. Mat, program, samvaro. Frivillig avgift.

Gudstjänst + äggfest: Sö 13.10 kl. 10 i Replot församlingshem. Leif Galls, Michael Wargh, Robert Kronqvist. Servering Replot marthorna bjuder på äggrätter.

SOLF

Skördegudstjänst: sö 6.10 kl 10. Mats Björklund och Karolin Wargh. Koralkören medverkar. Kyrkan dekoreras med skördeprodukter som får föras till församlingshemmet på lördag 5.10 kl 14-15.00. Efter avslutad gudstjänst delas produkterna ut till behövande.

Föräldrabarn-träff: ti 8.10 med drop-in från 9.30.

Pensionärsträff: on 9.10 kl 13-15 i församlingshemmet. Temat är "Att leva med funktionsnedsättning": Stina Österbro, erfarenhetstalare.

Kvinnofrukost: lö 12.10 kl 9-11 i församlingshemmet.

"Sista resan hem – en hjältebegravning": Maria Blomberg. Priset för frukosten är 6 euro och anmälan bör göras senast to 10.10 kl 17 till pastorskansliet (tel 06 344 0026 eller solfs.forsamling@evl.fi)

Högmässa: sö 13.10 kl 18 (OBS! Tiden)

Camilla Brunell och Karolin Wargh.

Föräldrabarn-träff: ti 15.10 med drop-in från 9.30.

Mathjälp: varje torsdag kl 17.30-18.00, Stundarsvägen 1 (ingång från gårds-sidan)

PEDERSÖRE PROSTERI

ESSE

Sö 6.10 kl. 10: Gudstjänst i förs.hemmet, Björk, Gunell, textläsare Kerstin Forsblom, kyrkvårdar konfirmander.

- kl. 14: Sammankomst i Punsar bönehus.

Må 7.10 kl. 18.30: Bibelsits i Ytteresse bönehus.

On 9.10 kl. 18: Pedersöre kyrkosångskrets årsmöte och körövning i förs.hemmet.

Fre 11.10 kl. 15: Nattvard i Essehemmet.

Sö 13.10 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan, Granlund, Ravall, barnkören, församlingskören, instrumentalister. Textläsare Majvor Forsblom. Radiobandning.

- kl. 14: Sammankomst i Punsar bönehus.

Må 14.10 kl. 14: Syfsöreningen i Esse-hemmet.

Ti 15.10 kl. 18.30: Handarbetscafé i Ytteresse bönehus.

Lö 19.10 kl. 8.30: Kvinnofrukost i församlingshemmet, "Leva vidare efter man gått in i väggen", Åsa Eklund. Anmälan senast 11.10 till 0403100458.

Logotävling för den nya Pedersöre församling: Esse, Pedersöre och Purmo bildar ny församling 1.1 2020. Vi utlyser en tävling där privatpersoner och företag kan delta och skicka förslag på logo. Prissumma: 500 €. Förslaget ska vara inlämnat senast 31.10.2019. Läs mera på församlingens webbsida.

JAKOBSTAD

FR 4.10 kl. 19.00: In da house i Församlingscentrets ungd.utr., Wikblad.

LÖ 5.10 9.30: Seminariedag med anledning av Missonskommittén i Borgå stift 50 års jubileum i Församlingscentret. Se www.jakobstadssvenskafor-samling.fi

LÖ 5.10 kl. 18.00: Missionskommittén i Borgå stift 50-års jubileums kvällsfest "Hoppfull glädje!" i Församlingscentret.

Tesfaye Nigusu från Etiopien, Jacob Gospel, filmsnuttar från missionens arbete ute i världen. Barnprogram i missionens tecken med Heidi och Evans Orori. Inledningsandakt Björkholm-Kallio, Krokfors.

SÖ 6.10 kl. 12.00: Gudstjänst med små och stora i Jakobstads kyrka, Krokfors, Borgmästars, Haglund-Wikström. Ut-delnig av Bibel för barn åt församlingens 5-åringar.

SÖ 6.10 kl. 15.00: Sammankomst i Skutnäs bönehus, inledningsbön Andreas Brännbacka, predikan Stefan Snellman. Kaffe efteråt.

SÖ 6.10 kl. 17.00: Fokus i Församlingscentret. Tesfaye Nigusu, arbetar som regional utvecklingskoordinator för FMS i Etiopien. Lovsång Evelina Sundvik.

TI 8.10 kl. 13.00: Tisdagssamling på Station I, Jan-Erik Nyman.

TO 10.10 kl. 10.30: Nattvardsgång under De Gamlas vecka i Församlingscentret, Björkholm-Kallio, Borgmästars. Kl. 9.30 Drop-in kaffe.

TO 10.10 kl. 19.00: Minimusikal "Va bra!" om skapelsen och miljön av Lars Widell i Församlingscentret. Sångfåglarna, ungdomsbandet, kyrkokören, scouterna, församlingens hjälpledare, dansare, Lea Vestersund, Emilia Ståhl m.fl.

TO 10.10 kl. 19.00: Vardagspaus – för kvinnor i Bonäs prästgård, Englund.

FR 11.10 kl. 19.00: In da house i Församlingscentrets ungd.utr., Nylund-Wentus.

SÖ 13.10 kl. 10.30: Söndagsskola med små och stora i Församlingscentret.

Gemensam lunch.

SÖ 13.10 kl. 12.00: Mässa med dop i Jakobstads kyrka, Smeds, Björk-

holm-Kallio, Borgmästars. Katarina Vestersunds gudstjänstgrupp.

SÖ 13.10 kl. 15.00: Sammankomst i Skutnäs bönehus, inledningsbön Björn Wahlberg, predikant Heikki Peltola. Kaffe efteråt.

SÖ 13.10 kl. 17.00: Fokus i Församlingscentret, Ralf Salo. Lovsång Kick Östman.

TI 15.10 kl. 18.00: Församlingsfadder-samling i Församlingscentret, Björkholm-Kallio, Haglund-Wikström.

TO 17.10 kl. 18.00: SLEF:s missiosafon i Församlingscentret, Åke Lillas.

KRONOBY

Musikleikis: Fr 4.10 kl 9.30 i fh.

Gloria-mässa med Evangelicum & Evangelivox: Lö 5.10 kl 19.00 i kyrkan, dir. Mikaela Malmsten-Ahlsved och Niklas Lindvik. Fritt inträde, kollekt.

Ungdomssamling: Lö 5.10 kl 20.00 i fh, lilla salen.

Mässa: Sö 6.10 kl 10.00 i kyrkan, pred. Per Svenfelt, Wallis, Elfolk-Lasen, Åminne-Biskop-Rudnäs läslag

Söndagsskolor: Sö 6.10 kl 11.00 i Söderby bönehus, på Torgare, sö 20.10 kl 11.00 i Pårs byahem

Önskesångkväll: Sö 6.10 kl 18.00 i Söderby bönehus, Marina och Stefan Lönnquist. Servering.

Seniorcafé: Må 7.10 kl 9.00 i lilla salen, dagens gäst Peter Kankkonen.

Möte: Lö 12.10 kl 19.00 i Hopsala bygård, David Forsblom

Gudstjänst: Sö 13.10 kl 10.00 i kyrkan, Kavilo, Elfolk-Lasen

Seniorcafé: Må 14.10 kl 9.00 i lilla salen. Eivor o Nisse Johansson.

Kvinnogruppen: To 17.10 kl 18.30 i fh.

Mässa: Sö 20.10 kl 10.00 i kyrkan, Wallis, Sven-Olof Ray, Ingmar Byskata flöjt.

LARSMO

Lö 5.10 kl. 19 Orgelföreningens sångkväll i kyrkan: konsert med kammarkören Bel Canto, dir. Dan Lönnqvist, andakt Markus Ventin, fritt inträde. Kollekt för Orgelföreningen i Larsmo.

Sö 6.10 kl. 10 Högmässa i församlingshemmet, de äldres dag (obs platsen): Markus Ventin, Forsman, kyrkokören, kyrklunch. Kyrkvård: diakonidirektionen.

Sö 13.10 kl. 10 Gudstjänst: Markus Ventin, Nina Enkvist, sång Eivor & Nils Johansson. Kyrkvård: Finnäs, Västerby.

To 17.10 kl. 14 Nattvard vid Sandlunden: Markus Ventin, Forsman.

NEDERVETIL

FR 4.10 kl. 13.00: Andakt i pensionärs-hemmet, Smedjebacka.

LÖ 5.10 kl. 9-12: Skriftskola i fh.

SÖ 6.10 kl. 10.00: Gudstjänst, skörde- och tacksägelsefest, Store, Smedjebacka och Kyrkokören. Kyrkkaffe.

SÖ 6.10 kl. 10.00: Gemenskapskväll i fh, Peter Kankkonen, Smedjebacka, sång av Eivor och Nisse Johansson.

TO 10.10 kl. 14.00: Andakt i Sandbacka Vårdcenter, Store, Smedjebacka.

ESSE, PEDERSÖRE, PURMO

Logotävling för nya församlingen

Esse, Pedersöre och Purmo bildar ny församling den 1 januari 2020. Vi utlyser en tävling där privatpersoner och företag kan delta och skicka förslag på logo. Prissumma: 500 €. Förslaget ska vara inlämnat senast 31.10.2019. Läs mera på församlingens webbsida.

NEDERVETIL

KU-kretsen i Nedervetil firar 100 år

Det blir traditionellt höstmöte med guldkant den 12–13 oktober i Nedervetil församlingshem: På lördag håller **Sixten Ekstrand** bibelstudier, på programmet står även middag och 100-årstillbakablick och framtidsvision med **Karin Saarukka** och Sixten Ekstrand. På kvällen bjuds det på musikkafé och tårtbuffé med **Nanna Rosengård**. Söndagens frukost är till förmån för Finska Missionssällskapet. I högmässan musik av KU:s blåsorkester och Paletten. Barnen har eget program.

LÖ-SÖ 12.10–13.10 Höstmöten

LÖ 12.10:

– kl. 16.00: Höstmöten startar med bibelstudium i fh, Sixten Ekstrand, Kyrkokören.

– kl. 17.00: Middag i fh.

– kl. 18.00: KU kretsen firar 100 år, tankar och tillbakablickar, Sixten Ekstrand, Karin Saarukka.

– kl. 16 och 18: Barnprogram med Maja Sandbäck.

– kl. 19.00: Musikkafé och tårtbuffé. Nanna Rosengård och Sixten Ekstrand.

SÖ 13.10:

– kl. 9–10: Frukost i fh till förmån för missionen.

– kl. 10.00: Högmässa, Store, Smedjebacka, Sixten Ekstrand, KU:s blåsorkester med Ingmar Byskata, Paletten. Söndagsskola i fh.

ON 16.10 kl. 11.45: Skolgudstjänst i kyrkan, välsignelse av ettorna.

NYKARLEBY

Centrum

To 3.10 kl 16–20 Loppmarknad: för församlingens missionsarbete, fh.

Fr 4.10 kl 10–17 Loppis forts.

Sö 6.10 kl 18 Kvällsgudstjänst: fh, Östman, Ringwall, sång Åsa o Anne-Marie.

Må 7.10 kl 18 Kenyamission: fh, intryck från Kenya, Anders Blomqvist.

To 10.10 kl 12 Besökstjänsten: De Gamlas hem.

– kl 13 Samtalsgrupp: fh, för män.

– kl 18 Språkcafé: fh, därefter varje torsdag.

Fr 11.10 kl 18.30 Solglinten: fh.

Sö 13.10 kl 10 Högmässa: kyrkan, Edman, Ringwall.

Må 14.10 kl 13.30 Missionskretsen: Socklot bönehus.

– kl 18 Kenyamissionen: fh, Bertel Lindvik.

Munsala

To 3.10 kl 18 Språkcafé i brasans sken: Munsala prästgård.

Sö 3.10 kl 18 Bön och Lovsång: fh, Sten-Olof o Marita Kackur.

Fr 4.10 kl 19 Konfirmandspecial: Nätet (prästgården), för årets konfirmander, andakt, gemenskap, program.

– kl 19 Höstauktion: i Pensala bönehus

Sö 6.10 Högmässa: kyrkan, Östman, Lönnqvist.

To 10.10 kl 13–14 Nattvardsandakt: pensionärshemmet, Sundstén, Anne Holm-Haavisto.

Fr 11.10 kl 19 Nätet: prästgården, andakt o gemenskap för ungdomar.

Sö 13.10 kl 18 Kvällsgudstjänst: kyrkan, Sundstén, Näs, Gudstjänstgruppen.

On 16.10 kl 13 Symöte: prästgården, Anne Holm-Haavisto.

Jeppo

Sö 6.10 kl 10 Finsk högmässa: kyrkan, Östman, Lönnqvist.

– kl 10 Söndagsskola: fh, varje söndag utom vid fam.gtj.

To 10.10 kl 13 Missionsmöte: bönehuset, gäst Jan-Ola Wistbacka.

– kl 19 Konfirmandspecial: Loftet (fh, övre vån.) för årets konfirmander samt övriga ungdomar, andakt, program o gemenskap.

Sö 13.10 kl 10 Tacksägelsegudstjänst för skörden: kyrkan, Sundstén, Lönnqvist.

– ca kl 11 Skördefest: med ÖSP, fh, servering, auktion med skördeprodukter, Susann Rabb "Ta hand om bonden".

To 17.10 kl 13 Missionsmöte: bönehuset, gäst Hans Sandberg.

PEDERSÖRE

www.pedersoreforsamling.fi

Fr 4.10 kl 14: Andakt i Pedersheim, Österbacka, Östman

Sö 6.10 kl 10: Gudstjänst i kyrkan, St Olofskören, lit. Österbacka, pred.

Häggbloom, Östman, Pandey, textläsare Ulla Storbjörk, dörrvärdar Sandsund

Sö 6.10 kl 13: Sammankomst i Fly-nängens bönehus, Curt Vestman

Sö 6.10 kl 15: Sammankomst i Fly-nängens bönehus, Staffan Snellman

Sö 6.10 kl 18: Kvällsmöte i Lövo bönehus, Österbacka, Östman

Sö 6.10 kl 18: Kvällspredikan i Källby bönehus, Magnus och Anna Dahlbacka

Må 7.10 kl 13: Symöte i Källby bönehus

Må 7.10 kl 19: Forsbykören övar i bykyrkan

On 9.10: Församlingskansliet stänger kl 12!

On 9.10 kl 14: Karakafé fortsätter i Bulderbackagården, Sandsund, varannan vecka

To 10.10 kl 13.30: Samtal kring sorg i Kyrkhemmet i Bennäs, sorgegrupp startar med speciell inbjudan till änkor/änklingar i Pedersöre, Esse och Purmo, Erikson, Eklund

Fr 11.10 kl 14: Andakt i Pedersheim, Purmo församling

Lö 12.10 kl 16: KU-möte med Håkan Sunnliden (Sverige), Kyrkostrands församlingshem, kvällsbit

Lö 12.10 kl 19: KU-möte i Kyrkostrands församlingshem, Håkan Sunnliden

Sö kl 10: Högmässa i kyrkan, pred. Håkan Sunnliden, lit. Häggbloom, Kyrkokören, Pandey, textläsare Benita Finne, dörrvärdar Karby. Obs! Söndagsskola hålls i sakristian under predikan, Gun-Maj Näse. Efteråt kyrklunch i församlingshemmet.

Sö 13.10 kl 12.30: KU-möte, Kyrkostrandens församlingshem, Håkan Sunnliden

Sö 13.10 kl 15: Sammankomst i Fly-nängens bönehus, Torvald Hjulfors, tolkning

Må 14.10 kl 13: Symöte i Forsby bykyrka

Må 14.10 kl 13.30: Sundby-Karby symöte i Sundby byahem, Eklund

On 16.10 kl 12: Lunch för daglediga i Kyrkostrands församlingshem, Monica Cederberg m fl. Pris 12 € (lunch, efterrätt, eftermiddagskaffe), anmäl senast 9.10 till Emet tfn/sms 040-3100447

Logotävling för den nya Pedersöre församling: Esse, Pedersöre och Purmo bildar ny församling 1.1 2020. Vi utlyser en tävling där privatpersoner och företag kan delta och skicka förslag på logo. Prissumma: 500 €. Förslaget ska vara inlämnat senast 31.10 2019. Läs mera på församlingens webbsida.

PURMO

Lö 5.10 kl. 19: Drängstugans höstkonserert "Ljus i mörkret" i kyrkhemmet,

för hjälpbehövande i Purmo med omnejd. Medverkande: **Christine Sten,**

Pernilla och Daniel, Mia Willnäs, Håkan Mattjus, Kata Bonds, Elsa och Nina Djupsjöbacka m.fl. Servering, lotteri.

Sö 6.10 kl 9.30: Gemensam frukost i kyrkhemmet. 4 €/vuxna, 2 €/4–15 år, max 15 €/familj.

– ca kl. 10.15: Gudstjänst för stora och små i kyrkhemmet, Portin, Johansson, lovsångsteamet.

Må 7.10 kl. 14: Café i Föuskällarn, Boris Salo.

Ons 9.10 kl. 19: Tackmiddag för talko-arbetare vid missionsfesten i augusti.

To 10.10 kl. 14: Andakt i Sisbacka pensionärsbostäder, Portin, Johansson.

Fre 11.10 kl. 18.30: Ungdomssamling i Lyjo.

Sö 13.10 kl. 10: Gudstjänst i kyrkan, Ralf Salo, Johansson.

– kl. 14: Möte i Emaus bönehus, Joakim Förars, Hjördis Förars, sång av Britt-Mari och Gun-Helen Andtfolk.

Må 14.10 kl. 19.30: Salamu i Åvist bykyrka.

Ti 15.10 kl. 13.30: Kenyamissionsmöte i Emaus bönehus.

Logotävling för den nya Pedersöre församling: Esse, Pedersöre och Purmo bildar ny församling 1.1 2020.

Vi utlyser en tävling där privatpersoner och företag kan delta och skicka förslag på logo. Prissumma: 500 €.

Förslaget ska vara inlämnat senast 31.10.2019. Läs mera på församlingens webbsida.

TERJÄRV

Sö 6.10 kl 11: Familjegudstjänst, khden, kantorn, Barnkören. Inskrivning till skriftskolan.

Må 7.10 kl 19: Karasamling, Jan Nygård medv. förs.h.

ON 9.10 kl 14.30: Sorgegruppen samlas i förs.h.

TO 10.10 kl 15.30 (obs tiden): Finsk bibel- och samtalsgrupp i förs.h. Besök från Nedervetil.

Höstdagar kring Ordet i Kortjärvi 11–12.10.2019:

FR 11.10 kl 19: Möte i Kortjärvi, Lars Lövdahl, khden.

LÖ 12.10 kl 19: Möte i Kortjärvi Lars Lövdahl, kantorn, Strängbandet.

SÖ 13.10:

– kl 10: Högmässa, khden, kantorn.

– kl 12: Finsk högmässa, khden, kantorn.

ON 16.10 kl 14: Pensionärsträff i förs.h

SÖ 20.10 kl 10: Gudstjänst, Ville Kavilo, Leni Granholm.

SNOAN

Tyst retreat för lärare

22–24 november på retreatgården Snoan i Lappvik.

När novembermörkret tätnar och hösten går mot sitt slut kan en tyst retreat vara en skön motvikt till lärarens vardag som ofta präglas av hög ljudvolym och ständigt informationsflöde. För den som i sitt arbete ska finnas till hands för många kan det vara välkommet att få dra sig tillbaka för ett par dagar, för att njuta av tystnad, vila, god mat och fridfull natur.

Den tysta retreatens program består av morgonmäs-

sor, meditationsstunder och vägledningssamtal. Retreatens kännetecken är kravlöshet och frivillighet. Det finns gott om tid för vila och promenader och möjlighet till massage.

Retreaten leds av **Maria Björkgren-Vikström**, tidigare lärare och nu sakkunnig i skol-samverkan vid Kyrkostyrelsen och **Camilla Norkko**, lärare och präst.

Sista anmälningsdag 18.10 via www.snoan.fi/anmalan. Mer information: maria.bjorkgren-vikstrom@evl.fi, tfn +358 40 5846 873

Andrum kl. 6.54

(med repris 9.10)

Fredag 4.10 Jonas Gehlin, Helsingfors

Måndag 7.10 Maria Sten, Helsingfors

Tisdag 8.10 Birgitta Strandberg-Rasmus, Nykarleby

Onsdag 9.10 Monika Winberg-Nikkola, Nådendal

Torsdag 10.10 Jan Edström, Esbo

Fredag 11.10 Pia Kummel-Myrskog, Helsingfors

Måndag 14.10 Rea Anner, Helsingfors

Tisdag 15.10 Birgitta Strandberg-Rasmus, Nykarleby

Onsdag 16.10 Sara Högborg, Larsmo

Torsdag 17.10 Inger Sjöberg, Esbo

Gudstjänst kl. 13.03

Söndag 6.10 Gudstjänst med Filadelfia-församlingen i Närpes. Predikant: Edward Holmberg. Mötesledare: Anne-Maj Wallin. Musik av Benita Lidman och Mirjam Lidman (piano), Rebecka Lidman (violin), kören Good News, Sanna Ek och Benita Lidman (solosång). Personliga berättelser: Anette Rönnlund-Nygård och Josef Bengtsson. Avslutningsord: Robert Kanto.

Söndag 13.10 Gudstjänst med Esse församling. Predikant och liturg: Kaj Granlund. Organist, kantor och körledare: Bill Ravall. Barnkören och Församlingskören, Lilian Enlund (violin), Paula Ahlvik (violin) och Håkan Ahlvik (blås- och dragspel).

Aftonandakt kl. 19.15

Fredag 4.10 Bevarade ord. Lucas Snellman läser texter av Frank Mangs.

Lördag 5.10 kl.18.03 Ett ord inför helgen

Söndag 6.10 Jesus ger liv. Textläsare: Alex-andra Ång och Stefan Ång.

Måndag 7.10 Catharina Englund, Jakobstad

Tisdag 8.10 Helene Liljeström, Sibbo

Onsdag 9.10 Inger Sjöberg, Esbo

Torsdag 10.10 Sara Högborg, Larsmo

Fredag 11.10 Bevarade ord. Lucas Snellman läser texter av Frank Mangs.

Lördag 12.10 kl.18.03 Ett ord inför helgen

Söndag 13.10 En kristen människas frihet. Textläsare: Maria Björnberg och Karl Sällström.

Måndag 14.10 Heikki Huttunen, Esbo

Tisdag 15.10 Jonas Gehlin, Helsingfors

Onsdag 16.10 Pia Kummel-Myrskog, Helsingfors

Torsdag 17.10 Stefan Salonen, Helsingfors

Fredagen den 11.10 läser Lucas Snellman texter av Frank Mangs i aftonandakten kl.19.15.

Frank Mangs var en evangelist, predikant och författare som var verksam i Finland, Sverige, Norge och USA.

FOTO: WIKIMEDIA COMMONS

Himlalliv: Livet är större

När Thomas Enroth jobbade som kantor i kyrkan låg hans fru på golvet bakom honom, under ett fluffigt täcke. Heléne Nyberg hade haft en tuff tid bakom sig och behövde få greppa tag i Thomas trygga fötter då hennes känslor blev för svåra.

Själv hade också Thomas stött på motstånd under det senaste året, då människor från olika församlingar börjat skicka brev hem till honom där de anklagade honom för äktenskapsbrott och andra bibliska synder.

Men han stod upp för det han hade gjort. Han hade ju blivit kär i Heléne, trots att hon var tvåbarnsmamma, gift och fjorton år äldre. Han uppträdde dessutom ofta på scenen

med henne, inför fullsatta salar, även då deras motståndare fanns i publiken.

Sänds i Yle Fem måndag 7.10 kl. 18.30, repris tisdag 8.10 kl. 10.00.

gudsrelation. Olika tillfällen för Janne till Kökar år 1998. Där jobbar hon i butiken och som guide och hotellvärdinna. Kontrasten till stadslivet är stort.

– Jag hade inga redskap att klara mig i skärgårdsmiljön.

Men Janne återvänder till Kökar. År 2000 jobbar Janne på butiken. På fritiden gör hon ensamma vandringar.

– Jag hör ett ljud i tystnaden som jag aldrig tidigare hört; det är snön som faller. Så här stilla är Guds röst i ett människohjärta. Då förstod jag att jag har en inre kompass.

Nu jobbar Janne som pastor i Adventskyrkan i Helsingfors men hon bor fortfarande i Tallinn. Hon är i ständig rörelse.

– Mitt liv kräver mycket planering och men jag skall ha rum att följa Guds tecken på vägen. **Sänds i Yle Fem måndag 14.10 kl. 18.30, repris tisdag 15.10 kl. 10.00.**

Himlalliv: Att följa sin inre kompass

Janne Kütimaa är 15 år gammal då hon blir aktiv inom Adventskyrkan i Tallinn. Året är 1991, Estland har blivit självständigt och kyrkdörrarna öppnas för den som är intresserad. På frågan om hon vill bli döpt svarade hon ja men kommer inte ihåg att hon skulle haft en

KESWICKMÖTEN

10-12.10.2019
Petruskyrkan Skogsbacksvägen 15, Helsingfors

Bo Brander: Jesus, min Herre och min Gud

Torsdag kl. 19, Fredag kl. 19
Lördag kl. 17 och kl. 19

Arrangör: Pro Keswick r.f.

LÄNGTAR DU EFTER VILA, LUGN, STILLHET, LÅNGA TANKAR – VÄLKOMMEN PÅ RETREAT TILL SNOAN

Skrivarretreat 11–13.10.2019
Retreat för lärare 22–24.11.2019
Med hand och hjärta - stick och böneretreat 17–19.1.2020
Kurs för nytt husfolk 7–9.2.2020
Kristus är uppstånden - påskretreat 9–12.04.2020
Den blomstertid nu kommer – sommarretreat 12–14.06.2020

Mera information och anmälningar på www.snoan.fi.
Retreatkoordinator Karin Strandberg svarar på frågor, kontakt@snoan.fi, 040-630 7771.

NYTT FRÅN DOMKAPITLET

Ordination till prästämbetet

Domkapitlet har godkänt följande personer för ordination till prästämbetet:

TM Jakob Edman

TM Sini Aschan

TM Laura Serell

TM Elefteria Apostolidou

Prästvigningen äger rum i Borgå domkyrka 6.10.2019.

Förordnanden

TM **Jakob Edman** förordnas till församlingsspastor i **Ekenäs-nejdens svenska församling** 7.10.2019–31.12.2020.

TM **Sini Aschan** förordnas till församlingsspastor i **Vanda svenska församling** 7.10.2019–20.9.2020.

TM **Laura Serell** förordnas till församlingsspastor i **Jomala församling** 7.10–31.12.2019.

TM **Elefteria Apostolidou** förordnas till församlingsspastor i **Borgå svenska domkyrkoförsamling** 7.10.2019–30.9.2020.

Tf. kaplanen i **Iniö kapellförsamling** i Västabölunds svenska församling **Jussi Meriluoto** förordnas att fortsättningsvis sköta samma tjänst 1.10.2019–30.9.2020.

Kaplanen i **Mariehamns församling Gunnevi Styrström** avgår 31.12.2019 på egen begäran.

Pastor **Susanna Lönnqvist** förordnas till församlingsspastor i **Kyrksläotts svenska församling** från 1.10.2019 tills vidare.

Kaplanstjänsten i Sibbo svenska församling

Domkapitlet har konstaterat att vardera sökande till kaplanstjänsten i Sibbo svenska församling, **Eva-Lotta Blom** och **Helena Rönnberg**, är formellt behöriga. Beträffande skicklighet och förmåga är Helena Rönnberg mer meriterad följd av Eva-Lotta Blom.

Lediga tjänster i stiftet

Kaplanstjänsten i **Mariehamns församling** förklaras ledig att sökas senast 16.10.2019 kl. 15. Se kungörelse för närmare information. Domkapitlet granskar de sökandes behörighet 22.10.2019.

”Ännu inte för sent att tygla klimatförändringen”

Miljöexperten Ruusa Gawasa vill ingjuta hopp istället för klimatångest. Gawaza koordinerar och utvecklar Finska Missionssällskapets nya klimatfond, Hope Fund.

TEXT: **MARJATTA KOSONEN**
ÖVERSÄTTNING OCH BEARBETNING:
MONICA SLOTTE

Torka och extrema väderförhållanden gör det idag svårare för människor på olika håll i världen att skaffa sig en utkomst, odla och få tag i rent vatten.

Det är världens fattigaste som drabbas hårdast av klimatförändringarna. Samtidigt är det de här människorna som har bidragit minst till att klimatförändringarna har uppkommit.

Ett ansvarsfullt klimat- och miljöarbete är Utjämningskampanjens tema i år och nästa år.

Oron motiverar

Finska Missionssällskapets miljöexpert och projektledare **Ruusa Gawaza** säger att hon själv oroas av klimatförändringarna ibland, men att oron ger motivation att arbeta för att stävja dem.

– Miljarder människor bor i länder där effekterna av klimatförändringarna märks redan nu. Det är absolut nödvändigt att de kan anpassa sig till ett förändrat klimat, understryker hon.

En del kristna anser att det inte lönar sig att försöka bromsa klimatförändringen eftersom vi ändå kan räkna med jordens undergång. Vad anser du om det?

– Gud skapade människorna för att skydda och bevaras kapelsen. Ändå har våra handlingar lett till att jordens temperatur stiger och levnadsförhållandena blir outhärdliga. Ändå är det inte för sent att skydda vår vackra och värdefulla värld. Vi kan hejda klimatförändringen genom att arbeta tillsammans.

Ju mer temperaturen stiger desto mer dramatiska blir effekterna när det gäller tillgången på rent vatten och odling men också för spridningen av sjukdomar och vissa arters utrotning.

– Om vi lyckas hålla temperaturökningen vid 1,5 till 2 grader så kan vi avvärja klimatförändringens värsta hotbilder och se till att effekterna för jordklotet blir mindre.

Utjämnningen betjänar många

Pengarna som kommer in genom ut-

Hope Fund

Finska Missionssällskapets klimatfond Hope Fund erbjuder organisationer, företag och församlingar möjlighet att kompensera sina utsläpp från till exempel flygresor, bilmörning och uppvärmning. Pengarna används för trädplantering i olika länder.

Hope Fund bygger på ett långsiktigt och ansvarsfullt agerande för människorna och miljön.

Idag planterar Missionssällskapet träd i två länder, i Tanzania och Nepal. Målet är att inom tre år plantera träd i ännu fler länder.

Missionssällskapet utbildar lokala samhällen i hur man bromsar klimatförändringarna och anpassar sig till deras konsekvenser.

Privatpersoner som vill stöda miljöarbetet kan göra det via Missionssällskapets Miljöbank, se www.miljobanken.fi

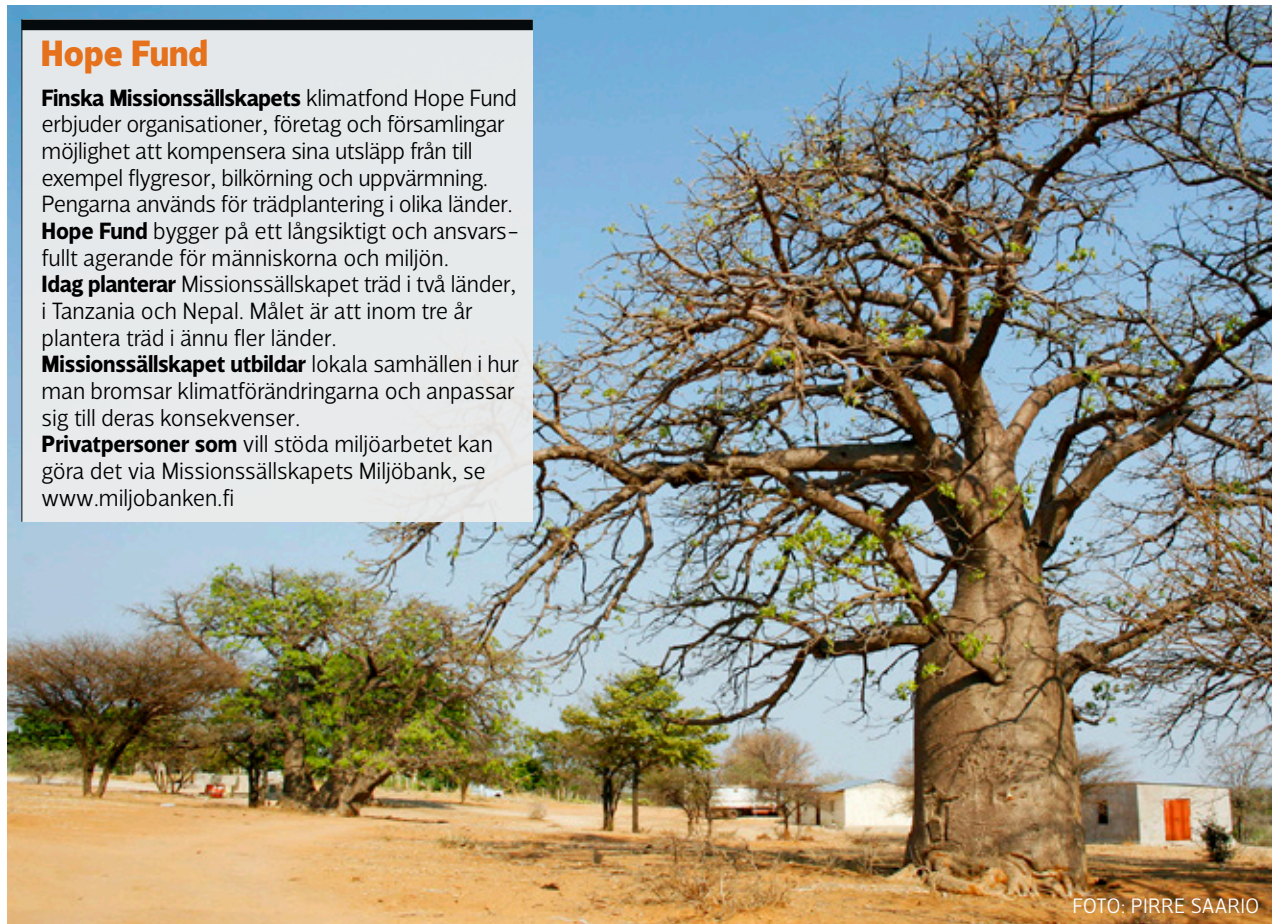

FOTO: PIRRE SAARIO

Ruusa Gawaza tror att det inte är försent att hejda klimatförändringen. FOTO: MARJATTA KOSONEN

Finska Missionssällskapet bidrar med miljöfostran och utbildning. FOTO: RUUSA GAWAZA

jämningskampanjen används i Tanzania, Senegal och Mauretanien samt i Zimbabwe, Nepal, Kambodja, Laos och Bolivia.

Stödet bidrar till att stävja klimatförändringen och hjälpa människor att anpassa sig till effekterna av den, genom olika utvecklingssamarbetsprojekt. Finska Missionssällskapet får också Utrikesministeriets stöd för det här arbetet.

Varför lönar det sig att plantera träd i Afrika och inte i Finland?

– I Afrika minskar skogarna snabbt, både på grund av människors verksamhet och på grund av torkan. Många är beroende av jordbruket och skogen för att kunna leva. Därför är det en mångsidig nytta med att plantera träd i Afrika.

Ruusa Gawaza förklarar att träden binder jorden och förhindrar erosion. De förbättrar också jordmånens förmåga att suga upp fukt och gör den mer näringsrik. Frukträd ger näring åt människorna och bladen blir föda för djuren.

– Det lönar sig att plantera träd överallt, inte bara i Afrika. Det överlägset lättaste och mest förmånliga sättet att binda växthusgaser ur atmosfären är att öka växttäcket över hela jorden.

Vad händer om getterna åter upp plantorna och människorna fäller träden för att få virke?

– Så kan det gå ibland. Man får acceptera att allt inte fungerar perfekt. Målet är ändå att undervisa människorna i localsamhällena om hur man sköter träden genom att skydda skogen och

inhägna plantorna. Och att visa på trädens betydelse och nytta. Det bästa resultatet får man om hela byn är med och tycker att arbetet är viktigt.

Inte bara trädplantering

Finska Missionssällskapet arbetar också med att utveckla hållbara odlingsmetoder och att hitta flera sätt för människor att försörja sig på.

Klimatarbete handlar till exempel om att ta i bruk energisnåla spisar, starta biodlingar, bygga brunnar och att framställa produkter av återvunnet material.

– Vi bidrar med utbildning och miljöfostran. Det är också viktigt att stärka samhällenas katastrofberedskap. Arbetet Missionssällskapet utför görs i samarbete med de lokala samarbetsparterna.

Soffan tar plats i kyrkan

Den rosa soffan som bärs in i kyrkrummet är det synliga elementet i Närpes församlings talkshow *I soffan – för dig mitt i livet*.

TEXT: JOHAN SANDBERG

BAKOM TALKSHOWEN står församlingens kantor Nanna Rosengård och musikern David Strömbäck, två människor mitt i livet.

– Som församlingsanställd har jag grunnat på vad vi kunde erbjuda våra medlemmar som hör till samma sociala grupp som jag själv, arbetande småbarnsförälder, säger Nanna Rosengård.

När hon träffade David Strömbäck i sommar föll bitarna på plats.

– Han frågade om vi kunde musicera tillsammans i kyrkan och samtala på samma gång. Då tyckte jag vi gör en hel serie av det.

– Jag har länge tänkt att det skulle vara roligt att göra något med Nanna. När jag uppträder i olika sammanhang uppskattar folk att jag pratar mellan låtarna. Jag tänkte det kunde var kul att utveckla det hela, säger Strömbäck.

Den röda soffan som sponsorerats av en lokal möbelfirma ska symbolisera det vardagliga.

– Vi tar ett vardagligt samtal som vanliga människor för till kyrkans scen. Vi vill visa att kyrkan är intresserad av att vara med i det samtalet. Förhoppningsvis har kyrkan också något att tillföra, säger Rosengård.

Till en början har de planerat tre talkshows i de tre olika kyrkorna i församlingen med början i Närpes kyrka den 13 oktober.

– Det ska bli spännande att se om någon annan än vi tycker det här är intressant. I så fall finns det möjlighet till fortsättning, det finns ju många teman man kan behandla, säger Rosengård.

Rosengård och Strömbäck samtalar sinsemellan. I det här skedet har de inte tänkt bjuda in några gäster i samtalet.

– Det är ganska öppet hur det blir. Vi får pröva oss fram. Jag tror att det finns en efterfrågan för folkligt prat kring viktiga teman. Vi försöker inte slå varandra i huvudet med teologiska funderingar utan vi diskuterar på ett mänskligt plan. Jag har kanske rollen som den skeptiska sökaren medan Nanna är mera förankrad i kyrkan. Få se om det blir någon spänning mellan oss.

Årsmålgruppen småbarnsföräldrar i 40-års-åldern?

– Den är vem som helst som är mitt i livet. Alla är välkomna. Men vi utgår ju i ganska stor utsträckning från oss själva. David är född i början på ett årtionde och jag i slutet på nästa. Vi representerar olika generationer. Våra församlingar bjuder inte på så mycket program åt oss som vill tänka djupare och bredare på saker, säger Rosengård.

– Jag minns hur det var att vara 40 och jag

Jordnära samtal i en vardaglig soffa. Men i kyrkrummet. Det ska Nanna Rosengård och David Strömbäck bjuda på.

FOTO: JESSICA LINDGREN

»Få se om det bli nån spänning mellan oss.«

kan berätta hur det var. Nanna är i ett helt annat livsskede. Jag har ju tre vuxna barn som är utflugna. Föräldraskapet är inte aktuellt för mig på annat sätt än att det är något man aldrig blir fri från, säger Strömbäck.

De har valt tre teman till en början.

– Fasaden och sociala medier berör oss alla. Att fylla 40 år inte bara för dem som fyllt 40, utan det ska handla om livets olika skeden. Många upplever att livet förändras och något händer runt 40. Föräldraskap handlar också om ledarskap i ett samhälle som är ganska normlöst där det är svårare att vara förälder, säger Rosengård.

Ni bjuder också på musik. Hurudan?

– Vi uppför den både tillsammans och var för sig. Jag kommer att spela låtar ur min egen produktion som passar till ämnet, säger Strömbäck som släpper den första låten i ett nytt projekt idag.

– Mitt bidrag är psalmer i min egen tappning, säger Rosengård. Det betyder att jag inte sjunger dem som psalmer utan på mitt eget sätt. Förhoppningsvis blir de på så sätt mera tillgängliga för dem som är ovana med psalmer. Jag har valt dem utgående från kvällens tema.

I soffan – för dig mitt i livet

13.10 kl 18:30 i Närpes kyrka: "Fasaden" – om att jämföra sitt liv med andra, sociala medier och att vara lyckad.

17.11 kl 18:30 i Övermark kyrka: "Hjälp! Jag har fyllt 40!" – om livets olika faser och att förlora tron på sånt man tyckte var viktigt.

12.1 kl 18:30 i Pörtoms kyrka: "Föräldraskap" – föräldraskap är ledarskap, om att våga i ett normlöst samhälle.

Hon ville rymma med en cirkus, bli präst, vara ökenaremit, bo i kloster. Poeten Eva-Stina Byggmästar har upptäckt att det är hennes kall att vara en outsider, att vara patient och inte psykolog.

TEXT: **SOFIA TORVALDS** FOTO: **NICKLAS STORBJÖRK**

”JAG ÄR FAMILJEN

När Eva-stina Byggmästar var fem-sex år ville hon rymma med en cirkus. Clownerna sa att hon fick följa med och hennes pappa sa att det var okej. – Men när jag skulle iväg så backade clownen. Så är det alltid: när jag vill med så backar alla. ”Du är för liten. för ung, för gammal, för kvinna – vad är du egentligen för någonting?”

Hon växte upp i religionernas korseld. När hon var liten tog hennes mormor henne på pakethållaren och cyklade iväg till Frälsningsarmén i Nykarleby. När hon var åtta stod hon under fanan och svor blod och eld.

– Och jag hade en slips! Jag var med bara för slipsen, jag är svag för uniformer.

Hennes pappas släkt hör till mormonkyrkan, men hon blev konfirmerad i lutherska kyrkan på mormors order.

– Och jag blev så gripen! Jag var femton år och ville bli präst. Och så ville jag ha flickvän. Det var en eldfängd kombination.

Så hon väntade på sitt kall. Hon väntade på ett bibelord eller en syn eller ett svärd på gatan. Hon villeså gärna bidra, men kändes sig alltid fel.

– Jag ser samma mönster överallt: jag vill bidra, och jag blir alltid en outsider. Men jag har accepterat det. Det är ganska vanligt. Också i kyrkohistorien ser man att de som startat något nytt varit annorlunda. Du måste kanske vara originell för att kunna göra det.

Men den människan betalar alltid ett pris.

– Ja. Jag har till exempel gjort tre självmordsförsök. För att jag är familjens svarta får, för att jag vet att mina mormonsläktingar hatar mig, de önskar att jag skulle hänga mig och marschera rakt in i helvetet.

Hon har inte blivit präst i kyrkan, utan en konstens och poesins präst.

– Men jag kan inte vara ateist, det sker för mycket mirakler och underverk för att det ska vara möjligt. Livet är för magiskt.

Klosterkallet

Länge tänkte hon att det är hennes kall att gå i kloster. När hon var 33 år – Kristus ålder! – såg hon en intervju med den svenska katolska biskopen Anders Arborelius. Då förstod hon vad hon ville: leva i kloster!

– Jag tänkte att jag ställer Gud mot väggen,

»Jag blev så gripen! Jag var femton år och ville bli präst.«

så jag tog min bibel och blundade. Jag tänkte: Jag sätter fingret mitt i boken, då vet jag att det inte blir lätt, men jag har ju ett mål och om någon ifrågasätter det så kan jag säga att chefen har sagt att nu kör vi. Och tror du inte att när jag öppnade mina ögon så stod det att ängeln Gabriel kom till Maria! Jag fick mitt *fiat*! Pälsen står fortfarande rakt ut när jag berättar om det.

Det var bara det att inget kloster ville ha henne, varken katolska eller lutherska. Det kom inget svar på de brev hon skickade. När hon ville in i svenska armén som sextonåring kom det åtminstone ett hövligt ”nej tack”.

Men hon läste Johannes av Korset, hon läste Teresa av Ávila. Hon bodde i Valamo kloster i fem veckor år 1991.

– Jag är fortfarande kvar där, egentligen. Jag bara åkte iväg och bodde i en munkcell, och jag mådde prima.

Har du släppt tanken på att gå i kloster?

– Eftersom jag inte kan förändra kyrkan inifrån så måste jag väl förändra den utifrån. Kanske jag inte skulle ha blivit en bra präst eller munk eller nunna. Jag är kärlekens apostel. Vilken etikett som finns på min panna är inte det viktiga,

S SVARTA FÅR”

det är inte viktigt om jag kallar mig baptist eller frälsningssoldat. Vad är innehållet? Vad fyller jag det med? Är jag girig? Säger jag att ni som inte tycker som jag inte får komma hit? Eller är jag öppen och accepterande?

Olyckligt kär

Just nu bor hon ensam i Abramsgården i Vörrå. I början av oktober kommer hennes färskta diktsamling, *Nattmusik för dagsländor*, ut på det svenska förlaget Wahlström & Widstrand. Den handlar om olycklig kärlek och brustna hjärtan.

– Och den handlar om musik. Jag är misslyckad skådespelare, misslyckad clown, misslyckad general, misslyckad musiker. Det enda jag lyckats med är poesi. Men allt annat ... Jag läste att det är just så du blir författare: om du misslyckats med allt annat så kommer du att bli en lysande författare.

Att hon skriver om obesvarad kärlek har att göra med att hon blev förälskad. I 33 år levde hon tillsammans med en kvinnlig kollega och författare.

– Men sen blev jag – helt ur det blå – förälskad i en annan kvinna. Jag trodde aldrig det skulle hända mig. Jag tänkte att det var gungstolen

»Jag är min egen laboratorierätt.«

och konjak till kaffet och att påta i trädgården. Men det som hände, det var som en blix. Det klickade inte från båda hållen, men det förändrade mitt liv fullständigt.

Oj vad jobbigt.

– Nej, oj vad underbart! Jag gör det när som helst igen! Med facit: det här är livet! Jag har börjat prata med kolleger som varit i samma ålder, runt femtio. Jag frågade: Hur var det för dig? Och alla pratade om den där andra blomningen, alla hade en historia ... Folk öppnade sig.

Vad det inte frustrerande att du inte fick henne, din stora kärlek?

– Men jag fick ju en enorm upplevelse som förändrade hela mitt liv. Nu är jag en bättre version av mig själv. Folk säger: Du ser ju helt annorlunda ut, vem har tänt ljuset i dig? Vad har hänt? Är du här på den här festen, du brukar ju sitta hemma och läsa böcker om mossor och lavar? Jag känner mig som när jag var femton–sexton.

Häromveckan kände hon att hon måste få träffa en brunbjörn, så hon åkte 150 kilometer till djurparken i Ähtäri.

– Jag gick till brunbjörnarna, och det var

så förlösande. En otrolig upplevelse. Och efter brunbjörnarna gick jag till trädgården och arbetade, och då fattade jag: Jag vill bli pappa! Fast jag aldrig förr känt att jag vill ha egna barn. Jag har inte haft någon förståelse för varför folk skaffar barn, fast jag älskar barn. Men *nu* förstår jag!

Nu förstår hon varför människor vill gå i klostret. Och varför människor vill bli föräldrar.

– Jag lyckas överraska mig själv gång på gång! Jag kan ju se att jag är lite gränslös, att jag går in i roller och undersöker och gestaltar dem. Jag är min egen laboratorierätt. I stället för att vara psykolog är jag patient. I stället för att vara präst är jag ökeneremit. Jag har försonats med att jag måste vara speciell för att göra något speciellt. Det är mitt kall att vara den här människan.

Epilog: Ett par veckor efter att den här intervjun gjordes kom det e-post från Eva-Stina Byggmästar: ”By the way, nu har det då hänt – mitt livs allra största under och mirakel. En ny helt otroligt fantastisk kvinna, och den här gången klickar det från båda hållen. Vad har jag gjort för gott för att få uppleva det här? Jag har aldrig varit så här religiös i hela mitt liv.”

Hurdana ledare är kyrkoherdarna? Hurdana borde de vara? Hur skapar de förståelse för förändringar bland sina medarbetare? Det här har kyrkoherde Harry S. Backström undersökt i sin färsk bok.

TEXT: **SOFIA TORVALDS**
FOTO: **NICKLAS STORBJÖRK**

Ar 2018 disputerade Harry S. Backström om prästgårdar och förändringar i prästgårdskulturen. Då kom han in på kyrkoherden som ledare. Han upptäckte att den kyrkliga utbildningen inte satsar särskilt mycket på att utbilda präster i ledarskap.

– Många församlingar har slagits ihop, och att vara ledare för en liten församling är en helt annan sak än att leda 20–30 personer.

Själv har Backström jobbat som förändringsledare i industrin innan han sadlade om och blev präst. I sitt jobb som kyrkoherde i Västebolands församling har han märkt att spåren efter samgången från år 2009 fortfarande märks i församlingen.

– Det tar tjugo år innan allt är på plats. Det nya måste finna fotfäste, och det måste ske förnyelse bland både anställda och förtroendevalda. Och det måste få ta tid. Man ska inte forcera. Man kan tro att allt är klappat och klart, men det är det inte.

Han egen erfarenhet från fusioner inom industrin säger honom att förändringar inte är lättare att genomföra i kyrkan – kanske snarare tvärtom.

– Vi jobbar med ett känsligt material, med människor. Och människor är väldigt olika. Jag anser att man som kyrklig ledare har större ansvar än i ett marknadsbolag, vars uppgift är att göra vinst och skapa produkter.

Enkät bland kyrkoherdar

För att forska i det här sände Backström ett elektroniskt frågeformulär till alla stiftets kyrkoherdar. De svarade anonymt. Ungefär 45 procent av kyrkoherdarna svarade på enkäten. Backström ville veta hur kyrkoherdar skapar förståelse för att förändringar behövs. Vilka verktyg använder de sig av och hur går de till väga?

– Det handlar om att kommunicera ut att nu är det så här, och berätta om situationen till exempel med hjälp av statistik. Det handlar om att få en återkoppling och i bästa fall få gänget med på att planera förändringen.

Han har följt med sammanslagningar i församlingar både i Borgå stift och i finska stift, och hans erfarenhet är att man gärna går in för dem innan alla hunnit med på taget.

– Vi är dåliga på förankring. Vi tror att det är så hiskeligt bråttom så vi rusar förbi den biten. Vi har kanske samlat alla och informerat och tycker sedan att nu är det klappat och klart. Men det är ju inte alls så. Vi har olika motiv som medarbetare, olika intressen, olika

Ledaren måst sin position v

beredskap, och under olika perioder i livet är vi på olika sätt mentalt förberedda på förändringar. Det kan vara så att privatlivet upptar det mesta, och då känns allt extra som något som stjälper lasset, säger Backström.

Vad händer då? Jo, då känner medarbetarna att de inte vill vara med.

– Det är som den där metallgardinen som dras ner när R-kiosken stänger. Efter en tid ploppar motståndet upp, plus att det kommer röster som säger att det här inte fungerar.

När han läste svaren från kyrkoherdarna märkte han att många satsade mycket tid och möda på att kommunicera förändringar med sina medarbetare. Men det fanns också sådant som han saknade.

– När jag undersökte vilka metoder kyrkoherdarna använde var det bara en av tjugofyra som använde sig av utvecklingssamtal,

»Vi är dåliga på förankring. Vi tror att det är så hiskeligt bråttom.«

och det tycker jag är skrämmande. En annan sak som jag tycker är viktig för medarbetarna är att de får tillräcklig utbildning. En församlingsanställd kan exempelvis gå en kurs som handlar om något helt annat – till exempel andlig fördjupning, en retreat. Men också den saken tjänar samma syfte, att ge rum för förändringen, fast man kanske inte tänker på det så. Det handlar om att ge möjlighet att bolla sina tankar och bearbeta dem med andra.

Vilka egenskaper tycker du att en god ledare behöver?

– Ledaren måste vara rättvis. Och rättvisa är inte att alla får en lika stor kakbit, för du kanske tycker mer om kaka än vad jag gör. Det är också viktigt att vara ödmjuk inför sin uppgift och sitt arbete, och inför Gud. Som ledare än man organisationens tjänare.

Harry S. Backström säger att en god ledare är en tjänare.

e förtjäna arje dag

Ledaren måste vara utrustad med ett oändligt tålamod.

– När man berättat en sak tre gånger, så gäller det kanske att berätta den tre gånger tre till. Det gör man för att man kanske egentligen inte diskuterar den sak man föreställer sig borde vara solklar. Medarbetaren har kanske fokus på annat håll. Det gäller att upprepa och lyssna och upprepa och lyssna. Det hör ihop med tjänaruppdraget.

Fanns det något med enkätsvaren som du blev positivt överraskad av?

– Att kommunikation och information upplevdes som viktigt. Det finns en omsorg om församlingsmedlemmar och medarbetare i de svar jag fått. Samtidigt finns också en oro över de förändringar man står inför: kan man kommunicera och berätta om dem på rätt sätt?

Vilka misslyckanden har du själv lärt dig av som ledare?

– Jag har gjort många misstag. Jag har till exempel märkt att jag inte lyckats berätta om en sak så att det skapat förståelse. Då har jag fått ta ett steg tillbaka och fundera vad som hände, vad som gick fel, och om jag kan göra på något annat sätt följande gång. Det som jag insett är att medarbetarna är viktiga, och att det bästa jag kan göra som ledare är att samla omkring mig medarbetare som är så mycket bättre än jag på 99,9 procent av det vi gör. Jag samordnar, ser till att det finns resurser, är en sparringpartner, och ibland den som säger stopp. Men ledarskapet ska förtjänas varje dag.

Harry S. Backströms bok heter *Ledaren I*. Uppföljaren är redan under arbete.

KOLUMN

JOHAN
SANDBERG

Så onödigt, så orättvist

NU HAR DET HÄNT. Efter fyra års väntan har en ung man från Afghanistan gett upp hoppet och valt att avsluta sitt eget liv. Det sörjer man i hans hemstad Nykarleby genom att på kort varsel ordna en manifestation för de mänskliga rättigheterna.

Den första jag möter där är en av mina afghanska kristna vänner. Han säger att Taher var hans vän, han var kristen. Men namnet Taher säger mig inget.

När Taher plötsligt börjar kallas Nathanael träder en person fram. Visst har jag träffat denna unge man. Flera gånger. Jag såg honom så sent som för två veckor sedan på Juthbackabron då jag körde genom Nykarleby. Vanligtvis träffade jag honom i församlingssammanhang på olika håll i närområdet.

Han presenterade sig alltid som Nathanael. Jag förstod att det var ett namn han tagit efter dopet. Det är inte ovanligt att konvertiter väljer nya namn. Det har också flera av mina vänner gjort.

Nathanael kom till Finland i hopp om att här finna en fristad. Någon fristad fann han inte. Men här fann han Jesus. Och här förlorade han sitt liv.

»Någon fristad fann han inte. Men han fann Jesus. Och han förlorade sitt liv.«

Det får mig att fundera på vad som är viktigare, livet eller tron? Den frågan är i högsta grad aktuell för tidigare muslimer som tagit emot Jesus och blivit döpta. Oavsett deras ursprungliga motiv att komma till Finland är de i livsfara om de tvingas återvända till sina muslimska hemländer.

Jag också ställt den frågan till mina asylsökande vänner. Väntan för dem har varit oändligt lång och för någon fortsätter den ännu. Att leva fyra år i osäkerhet kan knäcka även den starke.

När de i sin frustration sagt att de ångrar att de kom till Finland, påpekar jag ibland att de då kanske inte hade mött Jesus. Då besinnar de sig. För dem är tron viktigare.

Man tycker ju att Nathanaels fall borde ha varit solklart för den tjänsteman som behandlade det. En kristen konvertit som integrerats, kan språket, har jobb och drömmer om att bli företagare. Men våra myndigheter tror sig kunna se in i människors hjärtan och döma vem som är kristen eller inte. Det kan ju bara Gud göra. Vilket ansvar myndigheterna tagit på sig! Men också för dem finns förlåtelse.

Vi får söka tröst i tron på att Nathanael nu fått sitt uppehållstillstånd. Och det har han fått av Jesus själv. Det kan ingen ifrågasätta eller ta ifrån honom.

Även om det är sant känns det väldigt klyschigt just nu. Och framför allt – det hela känns så onödigt och så fullständigt orättvist.

Johan Sandberg är redaktör på Kyrkpressen.

[illegible]

Bland de rätta lösningarna belönades följande med ett bokpris som kommer på posten. Vi gratulerar: **Iris Björk**, Kållby, **Roger Blomqvist**, Jakobstad och **Lisa Sandholm**, Kimito.

Sänd in din krysslösning senast tisdagen den 22 oktober 2019 till:
Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors. Märk kuvertet
”Oktoberkryss”. Tre rätta lösningar belönas med bokpris.
Bibelpcitaten i krysset är enligt Bibel 2000. Lycka till!

	OPERATOR FRANK APR 15 IN	S	RES- PLEKT	BRAND LIG	PLACIDA	M	FÖRLICK MINOROS PRAN	E	ORI 1 OSTA- BOTUN	BMA 2013	MOBARS THA INCEP
	→	K	A	M	P	E	N	S	↓	BUR- FAGEL	A
		R	E	K	O	R	D	HÖLJE	S	K	A
		U	T	T	A	L	E	A	R	L	
		A	N	I	T	A	FABUD	P	A	T	
		I	S	I	G	R	E	D	E	E	KLUF
ESAKI HYSTRA 1700-2	↓	M	L	P	FINDA	SKATI	AUTO- MATTEN	N	INSEN- TING	N	M
15		O	H	O	L	I	V	A	M	A	S
18/5 KNEPPE		E	R	I	K	T	C	E	D	E	R
14		A	L	M	A	N	A	C	K	A	T
GOTE GIFA		S	O	N	A	I	A	I	S	O	K
2		G	I	R	FÄGEL	ÄSNA	T	O	X	I	N
SVÄNG		N	S	A	S	L	O	N	K	O	M
HEBEN KNOTS OF 1000-00		G	L	L	U	N	K	A	S	S	I
1		O	F	E	L	I	A	K	O	J	A
1		O	V	A	N	S	T	R	A	M	B
1		R	E	G	Ö	K	E	D	O	M	E
14		E	S	R	A	H	A	R	N	E	S

STENHUGGERI LEVANDER

- nya gravstenar
- gravering
- borttagning av gravsten
- återmontering av gravsten
- förgyllning/försilvring
- rätning
- slipning

EN MINNESVÄRD VISAR
VÖRDAD OCH VÄRDIGHET
Rönnebackav. 32 A
00710 Helsingfors
tel. 09 387 6284

NOCTURNE BEGRAVNINGSBYRÅ

Ekonomiegatan 1
AX-221 00 MARIEHAMN
info@nocturne.ax
www.nocturne.ax

Omtanke. Omsorg. 24 timmar. +358 18 192 07

Vad varje nära anhörig borde veta?

Fritt informationspaket samt kostnadskalkyl hos oss

ESBO BEGRAVNINGSBYRÅ

Esbo centrum | Esboplatsen 7
Tel (09) 7002 4828 | info@espoonhautaustoimisto.fi
www.espoonhautaust.fi

MED FINKÄNSLIG SAKKÄNNEDOM FRÅN ÅR 1945

BEGRAVNINGSBYRÅ

ARMAS BORG & Co Ab

Annegatan 12 00120 HELSINGFORS
www.armasborg.fi

Tel 612 9890
Jour 0400 977 000

BEGRAVNINGSBYRÅ HAUTAUSTOIMISTO

WERTHMANN

Fullständig begravningservice sedan 1912

KARIS

Köpmansg. 18, 044 509 1817

EKENÄS

Gustav Wasas g. 14, 044 509 1818

HANGÖ

Bulevarden 9, 044 509 1819

INGÅ, SJUNDEÅ

044 509 1817

DEJOUR 24 h 0400 473 391

Vill du vara med och göra Österbotten livskraftigt?

STÖD SVENSKSPRÅKIG HÖGSKOLEVERKSAMHET

Högskolestiftelsen

Donationer och testamenten: Kontakta tf VD Kjell Blomqvist,
tel. 050 5575 180, Vasasespl. 16, Vasa

www.hogskolestiftelsen.fi Tillstånd för penninginsamling RA/2018/1137

Testamentet är ett vackert sätt att hjälpa

Redan en liten del av din egendom har stor betydelse för de fattigaste människorna i u-länder. Barn kan gå i skolan, de unga får yrkesutbildning och kvinnor en möjlighet att skaffa sig en utkomst.

Det är inte svårt att göra ett testamente.
Beställ en kostnadsfri informationsbroschyr:
020 787 1201
kundtjanst@kyrkansutlandshjalp.fi
kyrkansutlandshjalp.fi/testamente

KUH Kyrkans
Utlandshjälp

Oy Majatalo Box Vårdshuset Ab

- Ekologinen majatalo
- Kahvila ja kokouspalvelut

- Ekologiskt vårdshus
- Café och mötestjänster

TERVETULOA!

www.majatalobox.fi

VÄLKOMMEN!

Spjutsundintie 103 Spjutsundsvägen
01190 Box (Sipoo, Sibbo), ☎ 050 592 4255

Vi betjänar er
på svenska!

Spasemester 149 €/2 dygn/pers.

Inkvartering i dubbelrum, 2 x frukostbuffé, 2 x lunch eller middag från buffébord, fri tillgång till spabadet och gymmet samt inträde till dansrestaurang.
Gäller till 30.11.2019.

Vila på Härmä 160 €/2 dygn/pers.

Inkvartering i dubbelrum, 2 x frukostbuffé, 2 x lunch eller middag från buffébord, 1 x uppfriskande ansiktsbehandling 25 min eller klassisk massage 25 min, fri tillgång till spabadet och gymmet samt inträde till dansrestaurang.

HÄRMÄ SPA

Vaasantie 22, Ylihärmä
Tfn (06) 483 1600
www.harmaspa.fi

WWW.KYRKPRESEN.FI

MARKNAD

ÖNSKAS HYRA

Gift par, författare och projektledare, söker 2-3-rummare i centrala Hfors. Endast långtidshyra. Tel: 045-73457493. lyra.koli@gmail.com

Ålänning önskar hyra rum eller 1:a i Åbo p.g.a. magisterstudier vid ÅA från 1.11. Jag är 30 år, rök- o. djurfri. Maxhyra 400 €. Tfn: 0457-3420988 /Sarah

Akutvårdsstuderande önskar hyra bostad i Helsingfors fr.o.m November. Rökfri. Inga husdjur. Gärna i närheten av Arcada. Tel: 050-4430453

Lugn och pålitlig ung man önskar hyra en fräsch 1r+k i centrala Helsingfors fr.o.m 1.11. Tel:0440161003

Din marknadsannons lämnar du enklast in via vårt webbverktyg som finns på www.kyrkpressen.fi. Priset är 4,50€ per rad. För annonser som lämnas in per telefon på nummer 040 831 6614 eller via epost till adressen annons@kyrkpressen.fi tillkommer en servicekostnad på 5€.

UTHYRES

Stiftelsen Lillesgården erbjuder förmånliga pensionärsbostäder (ettor) i Nordsjö, ej serviceboende. 0505903780 tis-to 9-12.

Rum i Söderkulla, Sibbo delat kök och badrum, goda förbindelser till H:fors och Borgå hyra 280€+el&vatten 30€ Tel: 040-7588711

Tvåa att hyra i Åbo. 49.5 m2. Rätälälgatan 15d. Stor glasad balkong å bastu. Disk å bymaskin å mikro. Hyra 710 + vatten å el enligt mätare. 10Mb nät. 3.3km till torget. Buss 50m. Butik apotek 190m. Tel: 040 7754022

DIVERSE

JURIDISKA TJÄNSTER
Erfaren jurist med en lång arbetserfarenhet sköter era juridiska ärenden. Testamenten, skilsmässor, bouppteckningar, besvär, avtal, köp, skatter, mm. Martin Holmsten Roseng.v.3C, H:fors 30 tel.0405953595, elpost: martin.holmsten@gmail.com. Ring gärna!

RETREAT

Hela Hela Människan-själarvårdsretreat (ej tyst retreat)
15-17.11.2019,
Österhankmo lägergård,
Kvevlax.

Ledare Jan Nygård med team, anm senast 5.11.
www.helhetgenomkristus.fi
el. 044 2525269 el. epost
erica.nygard@anvianet.fi

Arr. Helhet genom
Kristus i samarbete
med SFV.

FINLANDS STÖRSTA FÖNSTER- & DÖRRLAGER

BILLIGASTE!

LEVERANS GENAST!

NORDIC sale

Granvägen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

CoachCompanion
We change the world

Ta kontakt:
Med dina frågor
el boka tid för gratis 30 min
konsultering el anmäl dig nu.

Coaching för dig

- Kurser
- Internationella utbildningar
Ledarskap, Idrott, Skol, Hälsocoach
med diplomering och certifiering (ICF)
- Individuell coaching
(karriär, ledarskap, motivation,
självförtroende, stress, förändring)
- Parcoaching
(hitta tid för och med varandra, glädje i
vardagen)
- Ledarskap
- Teambuilding, Kick Offs
- Organisationsutveckling
- Konfliktantering
(Lösä, förebygga och föutse konflikter)

info@coachcompanion.fi - www.positivesolutions.fi - 045 847 0443

LOCUS

www.locus.fi

STOR EFTERFRÅGAN PÅ HYRESLÄGENHETER

1000-tals nöjda kunder kan inte ha fel!
Vi står till Er tjänst under hela hyrestiden.

Förmedling med omtanke sedan 1993

Oy N&N Locus Ab Aff [A]
Smedsgatan 13, 00150 Helsingfors
tel. (09) 17 17 44, fax. (09) 17 00 45
locus@locus.fi, www.locus.fi

Indigo Music presenterar

Årets stora 2019 Julkonsert

Thomas Enroths Orkester

Förköp: NetTicket, Alandica, Luckorna,
Norrvala, J.stads Bokhandel, Studio Ticket

Ti. 19.11 Liljendal gården KI: 19.00
Herrgårdsvägen 14, 07880 Lovisa

On. 20.11 Borgå Grand KI: 19.00 Slutsåld
Extraföreställning KI: 17.00
Biskopsgatan 28, 06100 Borgå

To. 21.11 Sibbo Topeliussalen KI: 19.00
Norra Skolvägen 2, 04130 Sibbo

Fr. 22.11 Hangö Brankis KI: 19.00
Nykandersgatan 8, 10900 Hangö

Lö. 23.11 Degerby Furuborg KI: 18.00
Furuborgsgränd 4, 10160 Degerby

Sö. 24.11 Karis Tryckeri Teatern KI: 18.00
Torggatan 1, 10300 Karis

Må. 25.11 Pargas PIUG KI: 19.00
Skolmästargatan 5, 21600 Pargas

Ti. 26.11 Närpes Frans Henriksson salen KI: 19.00
Närpesvägen 16, 64200 Närpes

On. 27.11 Åminne Folkpark KI: 19.00
Paviljongvägen 21, 66100 Malax

To. 28.11 Vörrå Norrvalla KI: 19.00
Vörråvägen 305, 66600 Vörrå

Fr. 29.11 Schaumansalen KI: 19.00
Köpmansgatan 10, 68600 Jakobstad

Lö. 30.11 Schaumansalen KI: 18.00
Köpmansgatan 10, 68600 Jakobstad

Sö. 1. 12 Schaumansalen KI: 15.00
Köpmansgatan 10, 68600 Jakobstad

Må. 2. 12 Mariehamn Alandica KI: 19.00
Strandgatan 33, 22100 Mariehamn

Ti. 3.12 Grankulla Nya Paviljongen KI: 19.00
Västra Skolstigen 3, 02700 Grankulla

OPINION

Skicka insändaren till: Kyrkpressen/opinion, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors.
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi. **Glöm inte** namn, adress och telefonnummer.
Standardlängden för de kortare insändarna är 1 200 tecken. **Redaktionen** förbehåller sig rätten att förkorta insändarna.

Köpes antikviteter

i hela svenska Österbotten

- 1700-1800-tals möbler oberoende av skick
- Arabiaporslener, glasföremål från Berga, Sandnäs o. Grönvik
- Övrigt antikt lösöre, hela dödsbon och privata museer

Köp- och försäljning Raul Pohjonen

Idrottsg. 19, Gamlakarleby. Svar på svenska 06-831 3137, 044-913 8284

kontant betalning
Varorna
avhämtas.

Fantastiska

våren 2020

ISRAEL

Finnair direkt

du blir aldrig densamma mer

till Tel Aviv

4-12.3 Klassisk resa med utflykter i Jerusalem & Galileen. Reseledare Elisabeth & Kenneth Witick. 1745 €.

25.3-2.4 Nytt program med nya spännande platser. Reseledare Inger & TG Gull/Birgitta & Olle Rosenqvist. 1845 €.

Obs! 50 € boka tidigt rabatt om du bokar senast 10.10

www.idealresor.fi

dealresor

045-78704666

NÅ 80 000
HUSHÅLL I
SVENSKFINLAND
MED EN ANNONS!

KP

KYRKPRESSEN

BOKNINGAR:
040-8316545

www.kyrkpressen.fi

HANDGJORDA TRO, HOPP & KÄRLEK

Bordsmodell,
väggmodell och traditionell
fönstermodell.
Komplett med belysning

Beställ från Bjarne Backlund
mobil: 0400-260 038, e-post: bjarne.backlund@multi.fi

Årets julfest 10-50 personer
Julbordsbuffé
3 rätters Julmiddag

Julbrunch

Resturang Stenbrytaren

tel. 050 330 7567

Strandvägen 4327, Korsnäs

stenbrytaren@hotmail.com www.stenbrytaren.fi

Lounas Lunch
EST. 1980
Leison Café

Ravintola Restaurant

Välkommen på lunch!

Öppet varje vardag mellan 07.15-15.00

Tel. 044 986 2049
Wolffskavägen 36, 65100 Vasa

www.leisoncafe.fi

FALLÄKER
TEATER

Robin Hood

EN MUSIKAL

av Anna Simberg, Pasi Hiihtola och Peik Stenberg
i regi av Mika Fagerudd

Beställ **DIN** biljett på
fallaker.teater@gmail.com eller
tel. 09-884 5611
(Må och Fre kl. 17.30 -20.00)
www.fallaker.fi

PREMIÄR! FREDAGEN 22.11.2019 KL. 19.00

FÖLJANDE FÖRESTÄLLNINGAR

Sö 24.11 KL. 16.00

Lö 30.11 KL. 16.00

Sö 1.12 KL. 16.00

Lö 7.12 KL. 16.00

Lö 11.1 KL. 16.00

Sö 12.1 KL. 16.00

Lö 18.1 KL. 16.00

Sö 19.1 KL. 16.00

Lö 1.2 KL. 16.00

Sö 2.2 KL. 16.00

Lö 8.2 KL. 16.00

Sö 9.2 KL. 16.00

Lö 15.2 KL. 16.00

Sö 16.2 KL. 16.00

Lö 29.2 KL. 16.00

Sö 1.3 KL. 16.00

Lö 7.3 KL. 16.00

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn 040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen
i Österbotten
Norrmalmstgatan 21 A, 68600
Jakobstad
tfn 040 831 3599

Redaktionschef
(ansvarig redaktör)
Nicklas Storbjörk
tfn 040 831 6545

Redaktör Österbotten
Johan Sandberg
tfn 040 831 3599

Redaktör
Emelie Wikblad
tfn 040 831 6836

Redaktör
Christa Mickelsson
040 831 6545

Redaktör
Sofia Torvalds
tfn 040 831 6748

Redaktör
Erika Rönngård
tfn 040 831 6322

Layout
Malin Aho
tfn 040 831 6902

Redaktörer e-post:
förnamn.efternamn@
kyrkpressen.fi

Utgivare:
Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301
158540
BIC: DABAFIHH
Paradbild: Nicklas
Storbjörk
Tryck: Botnia Print,
Karleby

ANNONS

Annoninfo
hittar du på:
www.kyrkpressen.fi
Annonssdeadline tors-
dagar klockan 12 veck-
an före utgivning.
Annonsförsäljning:
förnamn.efternamn
@kyrkpressen.fi
Ludvig Andersson,
tfn 044 050 3020,
Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528

PRENUMERATIONER

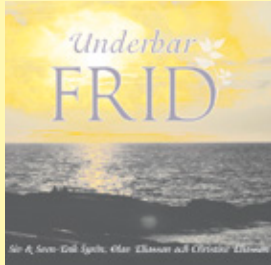
Därför får du Kyrkpressen

Kyrkpressens adressuppgifter kommer från församlingarna, som för register över sina medlemmar. Adressuppgifterna används enbart för att skicka ut tidningen. Hanteringen av registret sker i enlighet med den europeiska dataskyddsförordningen (GDPR).

Kyrkpressen sänds till alla hem i församlingar som prenumererar på den till sina medlems-hushåll. Den är en hälsning från den församling och kyrka du tillhör. Kontakta din församling för adressändringar eller om du inte vill ha KP. Privata prenumerationer kontaktar Kyrkpressen.

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 60 € Utlandet 84 €
ISSN 0356-1275

Sven-Erik Syrén's Bokhandel 15 år dessa CD 15€ / st.

Vid din sida jag vill gå, Gud i naturen, Underbar frid, Lyckodrommar, Jag kan aldrig tvivla mer, Sammanlagt 12 sånger
☐ **CD 15€**

Ledd av Hans hand, Lugna hamn, Underbar kärlek, De komma från öst och väst, Sänd honom bud, Sammanlagt 15 sånger
☐ **CD 15€**

Kom in i Guds solsken, Han har öppnat pärleporten, Låt oss alla en gång mötas, Blott en dag, Sammanlagt 15 sånger
☐ **CD 15€**

Min kung och jag, Jag skall aldrig tvivla mer, Sammanlagt 12 sånger
☐ **CD 15€**
☐ **DVD 15€**

Mitt hem är där på andra sidan stranden, Bönebro, Där ska rosor för evigt blomma, Sammanlagt 12 sånger
☐ **CD 15€**

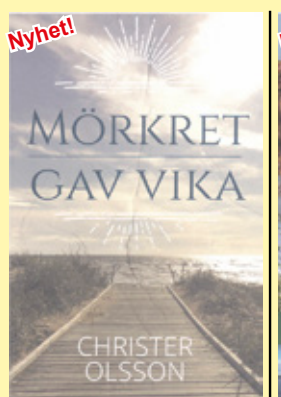
Tillsammans, Tänk va mycket fint han gjort, Glad att jag får leva, Hand i hand, Det lilla ljus, Sammanlagt 20 sånger
☐ **CD 15€**

Alla Tiders kortpaket med 40 st. nya kort.
Grattis, barn, djur, tankvärda ord, bibelspråk
Pris 22€ ☐

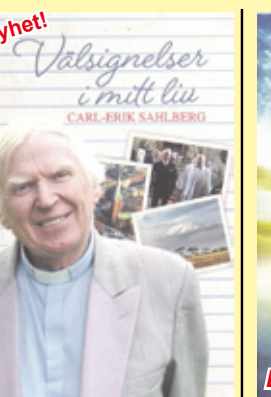
Alla Tiders julkortpaket med 40 st. nya kort. Samt 5 st. dubbla kort
Pris 22€ ☐

Nyhet!
Boken blir därför en källa till tröst och hopp genom att jag berättar hur jag hade det under min sjukdomstid, vad som hände och hur jag idag har varit frisk i flera år. Mitt budskap är: *Det är aldrig kört!*
☐ **17,50€** 159sidor

Nyhet!
"En varm, gripande berättelse som berör. Med karaktärer som blir till nära vänner, en charmerande vacker plats och en kärlekshistoria som dröjer sig kvar långt efter att du läst sista kapitlet"
☐ **25€** 346 sidor

Nyhet!
Läs också om de tillfällen som formade övertygelsen om att Gud är god, att han vill välsigna och ge oss så mycket gott i Kristus. Några kapitellrubriker: Att jag blev kristen, En god Gud, Konkret bön, Arbetsglädje
☐ **17,50€** 139 sidor

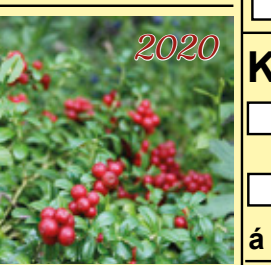

Bok Nyhet!
Den här spännande resan in i livet efter döden kommer att ge dig en känsla av att du varit där. Den kommer för alltid att förändra sättet du ser på livet efter detta och hur du lever ditt liv idag.
☐ **25€** 333 sidor

Nyhet!
☐ **25€** 134 sidor

Boken innehåller ett oerhört efterlängtat budskap som berört mig djupt. KG Larsson tar oss tillbaka till de kraftkällor som lätt försvinner i vår moderna kristendom. Denna bok handlar om den krisitna trons DNA- "Kraften i Jesus"

Nyhet!
Finlandssvensk väggkalender för 2020. Foto: Christine Eliasson
☐ 10€/ styck
☐ 3 stycken för 20€
☐ 5 stycken för 29€

Kulspetspennor
☐ st. Var dag är en sällsam gåva
☐ st. Blott en en dag
å 1,30€/st. 4 st. å 5€

Julkortpaketet och Finlandssvensk väggkalender tillsammans för ☐ **28€**

Ro för själen almanacka 2020 ☐ **12,90€**
Naturkalendern 2020 ☐ **10,00€**

Dagens Lösen för 2020. Finlandssvensk andaktsbok för hela året. Värdefull gåvobok ☐ **10€**

Sänd in din beställning till **Sven-Erik Syrén's förlag, Norrfjärdsvägen 44, 66640 Maxmo tfn. 06-345 0190, 050-301 6598, sven-erik.s@hotmail.com**

Namn: _____
Adress: _____
Tel: _____
Postporto, 10 dagars betalningstid

Nyhet!
Var jag går i skogar berg och dalar, Bortom gyllne sol Jag hörde änglasång, Tysta skyar, 23 sånger
☐ **CD 20€**

Nyhet!
Herre led mig dag för dag, Det enda som bär, Jag fann en frälsning, Till en stad jag är på vandring. 12 sånger
☐ **CD 20€**

Nyhet!
Han finns där, Jesu kärlek, Jesus har makt, Han ger mig kärlek, Han är min sång och min glädje, 32 sånger
☐ **CD 20€** dubbla cd

Nyhet!
Blott en dag, Grip du mig helige Ande, Det finns djup i Herrens godhet, Klippa du som brast för mig, 14 sånger
☐ **CD 20€**

Kommer jag till himlen om jag säljer allt jag äger och ger pengarna till de fattiga? Frågar söndagskolläraren. Nej, ropar barnen. Men om jag också städar församlingshemmet och klipper gräset på gravgård, kommer jag till himlen då? Nej, svarar barnen på nytt. Men hur kommer jag till himlen då? Du måste vara död! ropar Emil.